

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi vakuutusyhdistyslain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vakuutusyhdistyslakia siten, että se sopeutetaan Euroopan yhteisöjen (EY) neuvoston kolmanteen vahinkovakuutusdirektiiviin ja vakuutusyritysten tilinpäätösdirektiiviin.

Vakuutusyhdistyslakiin ehdotetut muutokset koskevat vakuutusyhdistysten alueellisen toiminnan ulottuvuutta, vakuutus sopimuksista aiheutuvan velan eli vastuuvelan kattamista ja tilinpäätöstä. Samalla ehdotetaan lakiin joitakin kansallisista tarpeista johtuvia muutoksia. Ehdotus noudattaa soveltuvien osin vakuutusyhtiölain vastaavaa muutosehdotusta.

Suurella vakuutusyhdistyksellä olisi oikeus direktiiviin sisältyvän yhden toimiluvan periaatteen mukaisesti laajentaa toiminta-alueensa kattamaan koko ETA-alueen. Tällöin vakuutusyhdistyksen olisi kuitenkin täytettävä samat vaatimukset kuin vastaavaa toimintaa harjoittavan vakuutusyhtiön, jolloin on katsottu taroituksenmukaiseksi, että vakuutusyhdistys muuttuu keskinäiseksi vakuutusyhtiöksi.

Vakuutusyhdistyksen oikeutta omistaa vie-

raalla toimialalla toimivan yrityksen osakkeita muutetaan. Lakiin lisätään vakuutusyhdistyksen omistajien valvontaa koskevat säännökset. Vakuutusyhdistysten tilinpäätössäännökset muutetaan vastaamaan tilinpäätösdirektiivin säännöksiä. Vakuutusyhdistysten vastuuvelan laskentaa ja kattamista koskevat säännökset muutetaan vastaamaan kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin vaatimuksia. Koko vastuuvetka on katettava siten kuin laissa ja sen nojalla annetussa asetuksessa ja sosiaali- ja terveysministeriön määräyksissä säädetään tai määrätään. Vastuuvelan laskuperusteiden vahvistamisesta luovutaan.

Esityksessä ehdotetaan vakuutusyhdistysten valvonta ja tarkastus keskitettäväksi sosiaali- ja terveysministeriöön lakkauttamalla vakuutusyhdistystarkastus.

Esitys liittyy Suomen liittymisestä Euroopan unioniin tehtyyn sopimukseen ja laki ehdotetaan tulevaksi voimaan heti, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ .	1	YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	10
YLEISPERUSTELUT	3	1. Lakiehdotuksen perustelut	10
1. Nykytila	3	2. Voimaantulo	20
1.1. Lainsäädäntö	3	LAKIEHDOTUS	21
1.2. ETA sopimuksen solmimisen jälkeen hyväksytyt EU:n vakuutustoimintaa koskevat direktiivit	4	1. Laki vakuutusyhdistyslain muuttamisesta	21
2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset ...	6	LIITTEET	28
2.1. Tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi	6	Liite 1. Rinnakkaisteksti	28
2.2. Keskeiset ehdotukset	6	Liite 2. Luonnos vakuutusyhdistyksen vastuuvelan laskentaperiaatteita koskevaksi asetukseksi	43
3. Esityksen vaikutukset	9	Liite 3. Luonnos asetukseksi ensivakuutusliikettä harjoittavan vakuutusyhdistyksen vastuuvelan katteesta	44
4. Asian valmistelu	9	Liite 4. Luonnos asetukseksi vakuutusyhdistyksen toimintapääomaan luettavista eristä	49
5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	9		
5.1. Riippuvuus muista esityksistä	9		
5.2. Riippuvuus kansainvälisistä sopimuksista ja velvoitteista	9		

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö

Vakuutusyhdistyslaissa (1250/87) säädetään suomalaisen vakuutusyhdistyksen perustamisesta, toiminnasta ja toiminnan lopettamisesta. Vakuutusyhdistys on osakkaiden keskinäiseen vastuuseen perustuva, vapaaehtoista vahinkovakuutusta Suomessa rajoitetulla toiminta-alueella harjoittava vakuutuslaitos.

Vakuutusyhdistyslaissa on säännöksiä vakuutusyhdistyksen perustamisesta, johdosta ja hallinnosta, tilintarkastuksesta ja tilinpäätöksestä, vakuutusyhdistykseltä vaadittavasta vakavaraisuudesta, vakuutusyhdistysten valvonnasta, selvitystilasta, purkamisesta, sulautumisesta ja vakuutuskannan luovuttamisesta.

Vakuutusliikettä voi harjoittaa vain sellainen suomalainen vakuutusyhdistys, jonka yhdistysjärjestyksen sosiaali- ja terveysministeriö on vahvistanut. Vakuutusyhdistyksen on keskityttävä vakuutustoimintaan ja se voi harjoittaa pääsääntöisesti vain vapaaehtoista vahinkovakuutusta. Toiminnan rajausta koskee sekä vakuutustoiminnalle vieraan toiminnan harjoittamista että huomattavan osuuden tai määräämisvallan omistamista yhteisöstä, joka harjoittaa muuta liikettä kuin vakuutusliikettä. Sallittua sen sijaan on vakuutusliikkeeseen liittyvä ja sen kannalta tarkoituksenmukaista toimintaa harjoittavan yhteisön omistaminen. Vakuutusyhdistys saa myös omistaa asunto- ja kiinteistöyhteisöjä.

Vakuutuslainsäädännön keskeinen tavoite on turvata, että edunsaajat ja vakuutuksenottajat saavat heille kuuluvat korvaukset. Tämä turvaavuusperiaate on otettu huomioon myös vakuutusyhdistyslaissa.

Vakuutustoiminnassa noudatettava kohtuusperiaate tarkoittaa sitä, että erityisesti laskuperusteita vahvistettaessa turvaavuusnäkökohdan lisäksi on otettava huomioon myös kohtuullisuus. Maksut eivät saa olla turvaavuuteen vedoten vakuutettuun riskiin verrattuna kohtuuttomalla tasolla.

Vakuutusyhdistyslain nojalla vakuutusyhdistystoimintaa valvoo sosiaali- ja terveysministeriö. Varsinaisen yhdistyksissä tapahtuvan tarkastustoiminnan hoitaa ministeriön ohjauksen ja valvonnan alainen vakuutusyhdistystarkastus. Ministeriön tehtävänä on valvoa, että

vakuutusyhdistykset toimivat lain, yhdistysjärjestyksensä, vakuutusta varten vahvistettujen perusteiden ja hyvän vakuutustavan mukaisesti. Tärkeä osa valvonnassa on yhdistyksen vakavaraisuuden seuranta sitä silmällä pitäen, että yhdistys pystyy vastaamaan velvoitteistaan vakuutuksenottajia kohtaan. Ministeriö vahvistaa vastuuvelan laskuperusteet. Ministeriö julkaisee virallisessa tilastossa tietyt vakuutusyhdistyksiä koskevat tiedot. Yhdistykset ovat velvollisia vuosittain laatimaan ministeriön antamien ohjeiden mukaisesti kertomuksen toiminnastaan.

Vakuutusyhdistyslaki sopeutettiin vuoden 1994 alusta voimaan tulleella vakuutusyhdistyslain muutoksella (483/93) Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen (ETA-sopimus) liitteessä IX mainittuihin Euroopan yhteisöjen (EY) vahinkovakuutusta koskeviin direktiiveihin.

Vakuutusyhdistyslakia muutettiin muun muassa siten, että vakuutusyhdistykset jaettiin vuosittaisen vakuutusmaksutulon perusteella suuriin ja pieniin vakuutusyhdistyksiin, koska vahinkovakuutusdirektiivejä sovelletaan vain sellaisiin vakuutuslaitoksiin, joiden vuosittainen maksutulo ylittää 1 000 000 ecua (noin 6 000 000 markkaa). Direktiivit velvoittavat saattamaan niiden soveltamisalaan kuuluvia laitoksia koskevat säännökset vastaamaan direktiivien vaatimuksia. Tästä huolimatta monet direktiiveistä johtuvat vaatimukset ulotettiin mainitussa lainmuutoksessa koskemaan kaikkia vakuutusyhdistyksiä, koska yhdistykset haluttiin pitää säännöksiltään mahdollisimman yhdenmukaisena ryhmänä. Vakuutettavat riskit jaettiin vakuutusluokkiin direktiivien säännösten mukaisesti. Perustajille ja yhdistyksen johdolle asetetut kansalaisuusvaatimukset poistettiin. Vähintään puolella perustajista, hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenistä sekä toimitusjohtajalla on kuitenkin oltava asuinpaikka tai kotipaikka Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa. Lisäksi toimitusjohtajalta ja hallituksen jäseniltä edellytetään hyvämainisuutta ja riittävää vakuutustoiminnan tunteusta. Tilintarkastajien osalta poistettiin kansalaisuusvaatimukset sekä osin myös asuinpaikkavaatimukset. Suuren vakuutusyhdistyksen tilintarkastajana voi toimia vain Keskuskauppakamarin tai kauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja.

Vakuutusyhdistyksen sijoitustoiminnan rajoituksia muutettiin siten, että vakuutusyhdistys voi yksin tai yhdessä toisten vakuutusyhdistysten taikka vakuutusyhtiöiden kanssa ilman sosiaali- ja terveysministeriön lupaa omistaa muuta elinkeinoa kuin vakuutusliikettä harjoittavasta yhteisöstä enintään 50 prosenttia 20 prosentin asemesta.

Vakuutusyhdistysten vakavaraisuusvaatimuksia korotettiin ja yhdistykset veloitettiin kattamaan vakuutustekninen vastuuvelfansa. Vakuutusyhdistyslakiin lisättiin ETA-sopimuksen liitteessä IX lueteltujen direktiivien vaatimuksia vastaavat vakuutusyhdistyksen toimintapääomaa koskevat säännökset.

1.2. ETA-sopimuksen solmimisen jälkeen hyväksytty EY:n vakuutustoimintaa koskevat direktiivit

EY:ssä on edellä mainittujen direktiivien lisäksi hyväksytty muun muassa seuraavat vakuutustoimintaa koskevat direktiivit:

1) Neuvoston direktiivi muuta ensivakuutusta kuin henkivakuutusta koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta sekä direktiivien 73/239/ETY ja 88/357/ETY muuttamisesta (kolmas vahinkovakuutusdirektiivi) (92/49/ETY)

Kolmas vahinkovakuutusdirektiivi on tarkoitettu sen soveltamisalaan kuuluvien vakuutusten ja yritysten osalta toteuttamaan ensivakuutuksen sisämarkkinat EY:ssä. Tavoitteen saavuttamiseksi direktiivi muuttaa muun ensivakuutusliikkeen kuin henkivakuutusliikkeen aloittamista ja harjoittamista koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta annettuun direktiiviin (73/239/ETY), jäljempänä ensimmäinen vahinkovakuutusdirektiivi, perustuvaa vahinkovakuutusliikkeen aloittamisen ja harjoittamisen sääntelyä, sellaisena kuin sääntely on voimassa muuta ensivakuutusta kuin henkivakuutusta koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta, säännöksistä, joilla helpotetaan palvelujen tarjoamisen vapauden tehokasta käyttämistä, sekä direktiivien 73/239/ETY muuttamisesta annetulla direktiivillä (88/357/ETY), jäljempänä toinen vahinkovakuutusdirektiivi muutettuna. Direktiivi saat-

taa samalla päätökseen vahinkovakuutuspalvelujen yli kansallisten rajojen tapahtuvaa tarjontaa koskevan oikeuskehityksen.

Siirtyminen vahinkovakuutuksen yhtenäismarkkinoihin tapahtuu direktiivissä yhden toimiluvan ja vakuutusyrityksen kotivaltion viranomaisen suorittaman valvonnan periaatteiden avulla. Vakuutusyrityksellä, joka on saanut toimiluvan yhdessä EU:n jäsenvaltiossa, on oikeus sen perusteella harjoittaa vakuutusliikettä kaikissa unioniin kuuluvissa valtioissa joko perustamalla niihin sivukonttorin tai tarjoamalla niissä vahinkovakuutuksia ulkomaisesta toimipaikasta käsin tai harjoittamalla samanlaisesti molempia toiminnan muotoja. Valvonnan keskittäminen taas merkitsee sitä, että vastuu vakuutusyrityksen taloudellisesta valvonnasta on yrityksen kotivaltion toimivaltaisella viranomaisella.

Uuden sääntelyn mukaan jäsenvaltiot eivät saa enää antaa säännöksiä, joissa vaaditaan vakuutusmaksujen ja vakuutusehtojen ennalta hyväksymistä tai järjestelmällistä tiedoksi antamista. Maksunkorotusten osalta ennalta hyväksyminen tai tiedoksi antamisen vaatiminen on sallittua vain osana yleistä hintavalvontaa.

Uutta sääntelyä EU:n lainsäädännössä merkitsevät myös direktiiviin otetut niin sanottua laadullista omistajakontrollia koskevat säännökset.

Kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin mukaan vakuutusyrityksen kotivaltion on vaadittava, että jokainen vakuutusyritys muodostaa riittävän vakuutusteknisen vastuuvelfan, joka kattaa yrityksen koko liiketoiminnan. Direktiiviin sisältyvän yleissäännöksen mukaan vakuutusteknistä vastuuvelfaa kattavissa varoissa on otettava huomioon yrityksen harjoittaman liiketoiminnan laatu siten, että turvataan sijoitusten varmuus, tuotto ja realisoitavuus. Lisäksi direktiivi velvoittaa yrityksen varmistamaan sijoitusten monipuolisuuden ja riittävän hajauttamisen.

Yleissäännöstä täydentää direktiiviin sisältyvä luettelo varoista, joilla vakuutustekninen vastuuvelfa saadaan kattaa kotivaltion antamisen tarkempien määräysten mukaisesti. Direktiivissä on myös säännökset vakuutusteknisen vastuuvelfan bruttokokonaismäärään suhteutetuista enimmäismääristä, joihin saakka vakuutusyritys saa sijoittaa vastuuvelfaa kattavia varoja direktiivissä erikseen mainittuihin omaisuuslajeihin tai yksittäisiin kohteisiin. Jäsenval-

tioilla ei direktiivin mukaan ole oikeutta vaatia vakuutusyhtiöitä tekemään sijoituksia tiettyihin varojen luokkiin.

Jäsenvaltioiden on annettava kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset viimeistään 31 päivänä joulukuuta 1993 ja saatettava ne voimaan viimeistään 1 päivänä heinäkuuta 1994.

2) Vakuutusyritysten tilinpäätöksistä ja konsolidoiduista tilinpäätöksistä annettu neuvoston direktiivi (vakuutusyritysten tilinpäätösdirektiivi) (91/674/ETY)

Vakuutusyritysten tilinpäätösdirektiivi sisältää poikkeuksia ja täydennyksiä perustamissopimuksen 54 artiklan 3 kohdan g alakohdan nojalla yhtiömuodoltaan tietynlaisten yhtiöiden tilinpäätöksistä annettuun neljälänteen neuvoston direktiiviin (78/660/ETY), jäljempänä neljäs yhtiöoikeudellinen direktiivi, ja perustamissopimuksen 54 artiklan 3 kohdan g alakohdan nojalla konsolidoiduista tilinpäätöksistä annettuun seitsemälänteen neuvoston direktiiviin (83/349/ETY), jäljempänä seitsemäs yhtiöoikeudellinen direktiivi. Näistä direktiiveistä, sellaisina kuin ne ovat muutettuina vuonna 1990 annetuilla direktiiveillä 90/604/ETY ja 90/605/ETY muutettuina, neljäs yhtiöoikeudellinen direktiivi koskee yksittäisen yhtiön tilinpäätöksen laatimista, sisältöä ja julkistamista sekä tilintarkastusta. Seitsemäs yhtiöoikeudellinen direktiivi sääntelee vastaavia kysymyksiä konsernitilinpäätöksen osalta.

Vakuutusyritysten tilinpäätösdirektiiviä on noudatettava muun muassa ensimmäisen vahinkovakuutusdirektiivin soveltamisalaan kuuluvissa yrityksissä. Direktiivi koskee lisäksi jälleenvakuutusliikettä harjoittavia yrityksiä sekä tietyin edellytyksin eräitä ensimmäisen vahinkovakuutusdirektiivin soveltamisalan ulkopuolelle jätettyjä yrityksiä.

Vakuutusyritysten tilinpäätösdirektiivin tarkoituksena on siinä säänneltyjen kysymysten osalta ottaa huomioon näiden yritysten erityispiirteet. Vakuutusyrityksissä on tästä sääntelystä aiheutuvin poikkeuksin ja täydennyksin muutoin noudatettava neljälänteen ja seitsemälänteen yhtiöoikeudelliseen direktiiviin sisältyviä määräyksiä.

Direktiivin tarkoituksena on muun ohella lisätä eri jäsenvaltioissa toimivien vakuutusyri-

tysten tilinpäätösten vertailukelpoisuutta ja tiedonsaantia sijoitusten käyvistä arvoista.

Kaikille vakuutusyrityksille määrätään pääryhmiltään sama tuloslaskelman ja taseen rakenne. Tiettyjen erien, erityisesti vakuutusteknistä vastuuvulkaa koskevien erien sisältö määritellään yksityiskohtaisesti. Liikekulut ja poistot määrätään esitettäväksi tuloslaskelmassa toimintokohtaisesti. Kaikkia direktiivin soveltamisalaan kuuluvia vakuutusyhtiöitä koskevat samat säännökset yritysten koosta riippumatta.

Tilinpäätösten tavoiteltu vertailukelpoisuus on edellyttänyt yhdenmukaisten säännösten antamista direktiivissä erityisesti siitä, miten sijoitukset arvostetaan taseessa ja, miten niiden käyvät arvot määritetään. Direktiiviin sisältyvän tasekaavan mukaiseen pääryhmään ”sijoitukset” kuuluva omaisuus, joka Suomen nykykäytännössä vastaa sijoitusomaisuutta, käyttöomaisuusarvopapereita ja -kiinteistöjä, talletuksia sekä jälleenvakuutustalletteita, voidaan arvostaa taseessa joko hankintamenon tai käyvän arvon mukaiseen määrään. Arvostamista pa on valittava tase-eräkohtaisesti. Arvo, jonka määräisenä sijoitus olisi voitu vaihtoehtoisesti merkitä taseeseen, on ilmoitettava taseen liitteessä. Hankintamenolla tarkoitetaan arvonalennuksilla alennettua hankintamenoa ja käyvällä arvolla yleensä markkina-arvoa. tulosvaikutteisina arvonalennuksina käsitellään kaikki pysyvät arvonalennukset sekä valinnaisesti myös tilapäiset arvonalennukset, kiinteistöjen osalta kuitenkin vain pysyvät arvonalennukset. Mikäli käypä arvo myöhemmin nousee, on tehtyt arvonalennukset palautettava hankintamenoon tulosvaikutteisesti. Rakennusten hankintamenoa alennetaan suunnitelmatoimintoin joko taseessa tai sen liitteessä.

Direktiivin mukaan käyvän arvon ja hankintamenon erotuksen muutos saadaan kokonaan tai osaksi kirjata tuloslaskelmaan, jos sijoitus on taseessa arvostettu käypään arvoon. Mahdollinen loppuosa muutoksesta on kirjattava vastattaviin, arvonorotusrahastoon. Käyvän arvon ja hankintamenon erotuksen muutos on aina kirjattava tuloslaskelmaan.

Tilinpäätösten vertailukelpoisuus on vaatinut arvostussäännösten antamista myös vakuutusteknisen vastuuvulcan osalta. Korvausvastuusta on annettu muun muassa diskonttausta koskevat säännökset. Harmonisointi on viety pidemmälle vahinkovakuutuksessa kuin henkivakuutuksessa.

EU:n jäsenvaltioiden on annettava vakuutusyritysten tilinpäätöksistä ja konsernitilinpäätöksistä annetun direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset ennen 1 päivää tammikuuta 1994. Jäsenvaltiot ovat oikeutettuja määräämään, että edellä tarkoitettuja säädöksiä ja määräyksiä sovelletaan ensimmäisen kerran tilinpäätöksiin ja konsernitilinpäätöksiin niiltä tilikausilta, jotka alkavat 1 päivänä tammikuuta 1995 tai kalenterivuoden 1995 aikana.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1. Tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi

Esityksen tavoitteena on vakuutusyhdistyslain sopeuttaminen alajaksossa 1.2. mainittuihin EY:n direktiiveihin. Samassa yhteydessä on tarkoituksenmukaista tehdä näihin säännöksiin eräitä muitakin, kansallisesta tarpeesta johtuvia muutoksia. Esityksessä on otettu huomioon vakuutusyhtiölakiin tehtyt vastaavat muutokset.

Esityksessä on pyritty edelleen välttämään tarpeettomien erojen tekemistä suuria ja pieniä vakuutusyhdistyksiä koskeviin säännöksiin. Tämän vuoksi esityksessä ehdotetaan monien EU-direktiiveistä johtuvien säännösten ulottamista kaikkia vakuutusyhdistyksiä koskevaksi, vaikka direktiivien mukainen sääntely koskeekin pääosiltaan vain suuria vakuutusyhdistyksiä.

2.2. Keskeiset ehdotukset

Vakuutusyhdistyslaki

1 luku. Yleisiä säännöksiä

Kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin 5 artiklan mukaan vakuutusyritykselle myönnettävä toimilupa on voimassa koko yhteisön alueella. Toimilupaa ei voida edes hakijan pyynnöstä rajoittaa tietyllä suppeammalle alueelle. Toimilupa myönnetään tiettyä vakuutusluokkaa varten. Lupa kattaa koko luokan, jolle hakija halua kattaa vain joitakin kyseiseen luokkaan kuuluvia riskejä. Suurten vakuutusyhdistysten oikeutta harjoittaa vakuutusliikettä nykyistä laajemmalla alueella joko Suomessa

tai muualla ETA-alueella ei siten voida rajoittaa. Kun vakuutusyhtiöillä on samanlainen oikeus vakuutusliikkeen harjoittamiseen koko ETA-alueella, mutta niille laissa asetetut vaatimukset esimerkiksi peruspääoman suhteen ovat vakuutusyhdistyksille asetettuja vaatimuksia huomattavasti korkeammat, vakuutusyhdistyksien ja vakuutusyhtiöiden tasapuolinen kohtelu vaatii, että niitä koskevat vaatimukset ovat yhdenmukaiset silloin, kun ne ryhtyvät harjoittamaan samanlaista liikettä Suomessa tai ulkomailla. Kun toisaalta ei ole tarkoituksenmukaista ylläpitää lainsäädännössä kahta eri yhteisömuotoa, joita koskeva sääntely on samanlainen, ehdotetaan, että vakuutusyhdistyksen olisi ennen toiminta-alueensa laajentamista muututtava keskinäiseksi vakuutusyhtiöksi. Yhdistyksen on tällöin täytettävä perustettavalle vakuutusyhtiölle vakuutusyhtiölaissa asetetut vaatimukset.

Vakuutusyhdistyslakiin ehdotetaan sisällytettäväksi kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin edellyttämät säännökset ns. laadullisesta omistajakontrollista. Tällä tarkoitetaan sitä, että tietyn omistussuuden hankkimisesta tai osuuden kasvattamisesta vakuutusyhdistyksen takuusuoksista on ilmoitettava sosiaali- ja terveysministeriölle. Ministeriöllä on tietyn ajan kuluessa oikeus kieltää aiottu hankinta, jos omistuksen katsotaan vaarantavan vakuutus toiminnan tervettä kehitystä. Yhdistykset veloitetaan lisäksi vuosittain ilmoittamaan ministeriölle mainitut omistukset. Vakuutusyhdistyksen tietoon tulleista omistuksen muutoksista yhdistyksen on myös ilmoitettava ministeriölle.

Ehdotuksen mukaan vakuutusyhdistys voisi nykyisen lain tavoin sosiaali- ja terveysministeriön luvalla ylittää säädetyn omistuksen vieraan toimialan yhteisössä. Omistusrajoitus ei edelleenkaan koskisi asunto- tai kiinteistöyhtiöitä. Laissa ei myöskään rajoitettaisi vakuutusyhdistyksen omistusta vieraan toimialan yhtiössä, jos yhtiön toimintaa voidaan pitää vakuutusliikkeeseen liittyvänä. Muutosta aikaisempaan sääntelyyn olisi kuitenkin se, ettei tällaisen yhtiön toiminnan tarvitsisi enää olla vakuutusliikkeen kannalta tarkoituksenmukaista.

10 luku. Tilinpäätös

EY:n neljännen ja seitsemännen yhtiöoikeudellisen direktiivin mukaan tilinpäätös ja kon-

sernitilinpäätös käsittää tuloslaskelman ja taaseen ohella niiden liitteenä ilmoitettavat tiedot. Samansisältöinen tilinpäätöksen täsmennetty määritelmä on nykyään myös kirjanpitolaissa (655/73). Vastaava täsmennys ehdotetaan tehtäväksi vakuutusyhdistyslakiin. Vakuutusyri-tysten tilinpäätösdirektiivin edellyttämät muutokset vakuutusyhdistysten tilinpäätöksen muotoon ja sisältöön toteutetaan sosiaali- ja terveysministeriön antamilla määräyksillä, jotka perustuvat nykyisen lain tilinpäätöstä koskevaan lukuun sisältyvään valtuutukseen.

Vastuuvelan esittämistapa tilinpäätöksessä poikkeaa vakuutusyri-tysten tilinpäätösdirektiivissä Suomen nykykäytännöstä, vaikka vastuuvelan käsite on sinänsä sama. Uutta sääntelyä vaativat tilinpäätösdirektiivissä olevat säännökset vakuutuslaskennan vastuuvelan suuruutta määrättäessä noudatettavista periaatteista. Ehdotukseen on otettu säännös mahdollisuudesta määrätä vakuutusmaksuvastuu taannehtivasti, toisin sanoen kuluneen vakuutusajan tapahtumien perusteella. Tämä menettely tulisi lakiehdotuksen mukaan kysymykseen vakuutusso- pimuksen luonteen sen salliessa. Lakiehdotuksen mukaan vakuutusyhdistyksellä on oltava turvaavat laskuperusteet vastuuvelan määrittämiseksi. Vastuuvelan sisällöstä ja turvaavuuden vastuuvelalle asettamista vaatimuksista ehdote- taan säädettäväksi asetuksella.

Tarkoitus on, että sosiaali- ja terveysminis- teriö antaisi tarvittaessa tarkemmat määräykset edellä mainittujen vaatimusten soveltamisesta. Ministeriö voisi ehdotuksen mukaan vaatia vahinkovakuutuksen vastuuvelkaa määrättäes- sä noudatettavien tilastollisten menetelmien en- nalta vahvistuttamista. Menettely tulisi kysy- mykseen ainakin tasoitusmäärän osalta.

Lakiehdotukseen on otettu kolmatta vahin- kovakuutusdirektiiviä vastaava yleissäännös velvollisuudesta ottaa vastuuvelkaa katettaessa huomioon, minkälaista liikettä vakuutusyhdis- tys harjoittaa. Katteeseen kuuluvilta sijoituksil- ta vaaditaan, että ne ovat harjoitettuun vakuu- tusliikkeeseen nähden varmoja, tuottavia ja rahaksi muutettavia. Sijoitusten tulee säännök- sen mukaan lisäksi olla monipuolisia ja riittä- västi hajautettuja. Lakiehdotus sisältää sään- nökset sijoituksista, saamisista ja muista va- roista, joilla vastuuvelka saataisiin kattaa. Yk- sityiskohtaisemmin vastuuvelan katteesta, eri- tyisesti siihen luettavien varojen monipuolisuud- esta ja hajauttamisesta, säädettäisiin annettavassa asetuksessa. Sosiaali- ja terveys-

ministeriölle annettaisiin laissa oikeus vakuu- tusyhdistyksen hakemuksesta hyväksyä vastuu- velan katteeseen määrääjäksi muitakin kuin laissa mainittuja varoja. Ministeriöllä olisi ase- tuksen mukaan oikeus hakemuksesta antaa vakuutusyhdistykselle lupa ylittää varojen mo- nipuolistamiseksi tai hajauttamiseksi säädetty omaisuuslajikohtainen tai muu raja. Lupa voi- taisiin eräissä tapauksissa antaa vain määrä- ajaksi.

Voimassa olevasta laista poiketen katteeseen luettavia varoja koskeva sääntely käsittäisi lakiehdotuksen mukaan vastuuvelan koko määrän ja kaiken vakuutusliikkeen. Ehdotuk- sen mukaan sosiaali- ja terveysministeriö mää- räisi perusteista, joiden mukaan arvioituina laissa säädettyihin omaisuuslajeihin kuuluvien varojen katsotaan riittävän kattamaan vastuu- velan koko määrän sen jälkeen, kun vastuue- lasta on tehty laissa säädetty vähennykset. Ministeriöllä olisi lisäksi oikeus antaa tarkem- mat määräykset katesäännösten soveltamisesta ja olla yksittäistapauksessa hyväksymättä tiet- tyä sijoitusta katteeseen.

Ehdotettu uusi sääntely vastaisi soveltuvien osin vastuuvelan katetta koskevia säännöksiä kolmannessa vahinkovakuutusdirektiivissä.

Vakuutusyri-tyksiä koskevan tilinpäätösdi- rektiivin mukaan sijoitukset merkitään tasee- seen tase-eräkohtaisesti joko hankintamenon tai käyvän arvon määräisinä. Toinen arvoista on ilmoitettava tilinpäätöksen liitetiedoissa. Jos tase-erä on arvostettu käypään arvoon, maini- tun arvon ja hankintamenon välisen arvostu- sieron muutos on merkittävä arvomuutos- vuonna joko tuloslaskelmaan tai taseen vastat- taviin arvонkorotusrahoon tai osaksi kum- paankin. Arvonkorotusrahoon on alennetta- va, mikäli arvонkorotuksen tekemisen edelly- tykset myöhemmin lakkaavat. (Varat, joiden jakoa vakuutuksenottajien ja takuupääoman omistajien kesken ei ole määritelty tilikauden loppuun mennessä?). Suomalaisille vakuutuslai- toksille sijoitusten arvostamisella ja arvostu- sieroilla on laitosten sijoituskannan huomioon ottaen oleellinen merkitys. Suomen lain- säädännössä on myös olennaista se, että va- kuutuslaitos voi tulouttaa sijoitusomaisuuden arvонkorotuksia tuloslaskelmassa ilman, että laitoksen on samalla pakko realisoida omai- suuttaan. Taseeseen merkittyihin hankintame- noihiin voidaan omaisuuden arvonnousuvuon- na tai myöhemmin tehdä korotuksia esimerkik- si vakuutetuille annettavien asiakashyvitysten

tai vakuutustoiminnan tappioiden peittämiseksi. Arvonkorotuksia on voitu käyttää myös liikkeen laajentumisesta aiheutuvan näkyvän oman pääoman kartuttamisvelvollisuuden täyttämiseen. Vakuutusyhdistyslain sopeuttamisessa lähtökohdaksi on otettu nykykäytännön säilyttäminen mahdollisimman pitkälle. Toisena lähtökohdana on direktiivin perusteluosassa esiin tuotu periaate, jonka mukaan informaation parantamiseksi laadittujen säännösten ei ole tarkoitettu johtavan muutoksiin vakuutusyritysten verokohtelussa. Lisäksi ehdotuksessa pyritään säilyttämään vakuutusyhdistysten kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevat säännökset mahdollisimman yhteneväisinä muita suomalaisia kirjanpitovelvollisia koskevien säännösten kanssa.

Vakuutusyritysten tilinpäätösdirektiivi hyväksyy sijoitusten tasearvoksi joko hankintamenon tai käyvän arvon, mutta ei ainakaan kirjaimellisesti sovellettuna hyväksy niiden välimuotoa, joka on Suomen nykyinen käytäntö. Lisäksi direktiivi sallii realisoitumattoman arvonnousun tulouttamisen ja jaksottamisen bruttotekniikalla, mutta ei suomalaisella osittaisiin arvonkorotuksiin perustuvalla nettotekniikalla. Jos valittaisiin hankintamenoperiaate, realisoitumattoman arvonnousun tulouttaminen ei olisi mahdollista, minkä seurauksena toteutuisivat tietyt epäkohdat. Jos taas valittaisiin käyvän arvon periaate, vakuutusyritysten verokohtelu säilyisi direktiivin tarkoittamalla tavalla muuttumattomana vain, mikäli samanaikaisesti tehtäisiin vastaavat tarkistukset elinkeinotulon verottamisesta annettuun lakiin. Tase-eräkohtainen käyvän arvon periaate johtaisi lisäksi käyttöomaisuuden osalta suomalaisista yleisistä arvostusperiaatteista poikkeavaan menettelyyn. Näin ollen ainoa tapa kolmen edellä esitetyn tavoitteen toteuttamiseksi nykyisen verolainsäädännön puitteissa on ottaa lähtökohdaksi nykyiset arvostusperiaatteet. Tämä merkitsee, että ehdotetuissa säännöksissä on osittain poikettu direktiivin mahdollisista määräyksistä, mutta liitetietoja lisäämällä voidaan varmistaa, että tilinpäätös tietosisällöltään on direktiivin tarkoituksen mukainen.

Lakiehdotus sisältää vakuutusyhdistysten nykyisiä arvostusperiaatteita vastaavat säännökset. Rakennusten hankintameno olisi kuitenkin poistettava vaikutusaikanaan suunnitelman mukaan. Sosiaali- ja terveysministeriö antaisi tarkemmat määräykset siitä, esitetäänkö suunnitelman mukaiset poistot tuloslaskelmas-

sa ja taseessa vai tilinpäätöksen liitetiedoissa. Ehdotuksen mukaan vakuutusyhdistykset voivat nykyiseen tapaan joko arvonnousuvuonna tai myöhemmin tulouttaa sijoitusomaisuuskiinteistöjen ja -arvopapereiden arvonkorotuksia tuloslaskelmassa tai merkitä käyttöomaisuuskiinteistöjen ja -arvopapereiden arvonkorotuksia arvonnokotusrahastoon. Vaikka hyödykekohtaisesti nettoperiaatteella jaksotettu arvonnokotus poikkeaa vakuutusyritysten tilinpäätösdirektiivin kirjaimellisesta määräyksestä, voidaan menettelyä pitää direktiivin tarkoituksen mukaisena, koska direktiivin edellyttämä informaatio tase-eräkohtaisesta hankintamenosta ja käyvästä arvosta annetaan taseen liitteenä ja direktiivi sallii, tosin erilaisella tekniikalla, asiallisesti samansisältöisen jaksotuksen arvostuserojen tulouttamisessa.

Ehdotuksen mukaan sosiaali- ja terveysministeriö antaisi direktiivin edellyttämät määräykset sijoitusten käyvän arvon määrittämisestä.

11 luku. Ylijäämänjako ja yhdistyksen varojen muu käyttö

Vakuutusyhdistyksen johdon rahalainoja koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettaviksi siten, että lainan vakuudeksi kelpaa ETA-valtiossa sijaitsevan pankin antama takaus.

12 luku. Vakuutusyhdistysten valvonta

Vakuutusyhdistysten toimintaa valvoo vakuutusyhdistyslain 12 luvun 1 §:n nojalla sosiaali- ja terveysministeriö. Kun vakuutusyhdistyslaki uudistettiin vuonna 1987, pyrittiin vakuutusyhdistysten valvontaa tehostamaan perustamalla ministeriön avuksi vakuutusyhdistystarkastus, jonka päätehtävänä on ollut yhdistyksissä tapahtuvien tarkastusten suorittaminen ministeriön ohjauksen ja valvonnan alaisena. Syynä erillisen tarkastuselimen perustamiseen oli lähinnä se, ettei ministeriöön tuolloin ollut saatavissa riittävästi tarkastushenkilökuntaa yhdistysten lukumäärään (n. 180 kpl) nähden.

Kun yhdistysten lukumäärä tämän jälkeen on jatkuvasti tapahtuneiden sulautumisten johdosta alentunut ollen vuoden 1994 lopussa 118 kappaletta ja kun toisaalta ministeriön mahdollisuudet lisähenkilökunnan palkkaamiseen ovat

parantuneet, ei enää ole tarpeen ylläpitää kahta erillistä valvonta- ja tarkastusorganisaatiota. Vakuutusyhdistystarkastuksen toiminnan aikana on myös käynyt ilmeiseksi, ettei vakuutusyhdistysten tarkastaminen työllistä riittävästi nykyisen suuruista organisaatiota. Vakuutusyhdistystarkastuksessa on tällä hetkellä tarkastusjohtaja, yksi tarkastaja ja yksi toimistohenkilö. Vakuutusyhdistystarkastuksesta aiheutuvat kustannukset on katettu vuosittain vakuutusyhdistyksiltä perittävällä tarkastusmaksulla. Tämän vuoksi esityksessä ehdotetaan, että vakuutusyhdistystarkastus lakkautetaan 1.7.1995 lukien. Vakuutusyhdistysten tarkastaminen tapahtuisi tämän jälkeen sosiaali- ja terveystoiministeriön toimesta siten, että ministeriöön perustetaan yksi mainittua tehtävää hoitava virka.

Ehdotuksessa on tarkennettu ministeriön oikeuksia vakuutusyhdistyksiä valvovana viranomaisena siten, kuin kolmas vahinkovakuutusdirektiivi vaatii.

Kaksivaiheista vakavaraisuuden valvontaa koskevat säännökset ehdotetaan siirrettäväksi 13 luvusta tähän lukuun.

16 luku. Erinäisiä säännöksiä

Salassa pidettäviä tietoja voitaisiin luovuttaa myös rahoitustarkastuslaissa (503/93) tarkoitettulle viranomaiselle ja muullekin rahoitusmarkkinoita valvovalle viranomaiselle. Tietoja voisi saada myös vakuutusyhdistyksen tilintarkastaja, mikäli tiedot ovat välttämättömiä tilintarkastuksen kannalta.

Muutosta nykyiseen säätelyyn merkitsisi se, että vakuutuslainsuutena suojattuja tietoja voisi luovuttaa niihin oikeutetuille sosiaali- ja terveystoiministeriön lisäksi vakuutusyhdistys.

Lakiin on lisätty kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin edellyttämä säännös niistä tarkoituksista, joihin ministeriö saa käyttää salassapitovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja.

3. Esityksen vaikutukset

Kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin periaatteiden toteuttaminen vakuutuslainsäädännössä lisää vakuutustarkastuksen tehtäviä, kun

vakuutusyritysten vakavaraisuusvalvonnassa siirrytään perusteiden vahvistamisen menettelyyn poistuessaa etukäteisvalvonnasta jälkikäteisvalvontaan, jolloin tarkastusten tarve lisääntyy. Vakuutusyhdistyksille, jotka vakuutustarkastusmaksuina kustantavat valvontatoiminnan esitys ei kuitenkaan aiheuta lisäkustannuksia. Vakuutusyhdistystarkastuksen, jonka aiheuttamat vuosittaiset kustannukset ovat noin 1,2 miljoonaa markkaa, lakkauttaminen vähentää yhdistysten vakuutustarkastusmaksuja noin 0,5 miljoonalla markalla siitä huolimatta, että ministeriöön esitetään perustettavaksi vastaavia tehtäviä hoitamaan yksi virka. Esitys ei myöskään aiheuta valtiolle uusia kustannuksia.

Sen sijaan uuden säätelyn seuranta varsinakin sijoitusten osalta lisää jonkin verran vakuutusyhdistysten laskentatoimen kustannuksia. Uuden säätelyn vaikutus vakuutusmaksuihin jäänee vähäiseksi.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä sosiaali- ja terveystoiministeriössä.

5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

5.1. Riippuvuus muista esityksistä

Oikeusministeriössä valmistellaan parhailaan osakeyhtiölain muuttamista. Nykyisessä vakuutusyhdistyslaissa on pyritty ottamaan huomioon osakeyhtiölaissa säädetyt yleiset yhtiöoikeudelliset periaatteet. Osakeyhtiölakia koskevan muutosehdotuksen valmistuttua vakuutusyhdistyslaki tarkistetaan ehdotettujen muutosten huomioon ottamiseksi.

5.2. Riippuvuus kansainvälisistä sopimuksista ja velvoitteista

Esitys annetaan pääosin Suomen vakuutuslainsäädännön sopeuttamiseksi niihin Euroopan unionin vakuutusta koskeviin direktiiveihin, jotka on hyväksytty EY:ssä ETA-sopimuksen solmimisen jälkeen.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

Lakiehdotuksen perustelut

1. Vakuutusyhdistyslaki

1 luku. Yleisiä säännöksiä

1 §. Kolmas vahinkovakuutusdirektiivi sisältää niin sanotun yhden toimiluvan periaatteen eli vakuutusyrittäjä saa kotimaassaan myönnetyn toimiluvan perusteella harjoittaa vakuutusliikettä koko EU:n alueella. Tämän mukaisesti suurella vakuutusyhdistyksellä on oikeus laajentaa toiminta-alueitaan. Toiminnan laajentamisen on kuitenkin tapahduttava esimerkiksi vakavaraisuusvaatimusten suhteen samoilla edellytyksillä kuin vakuutusyhtiöillä. Vakuutusyhdistyksen olisi siten 1 §:n 3 momentin mukaisesti, jos se aikoo laajentaa toimintaansa kotimaassa 40 kunnan käsittämän toiminta-alueen ulkopuolelle tai ulkomaille, muututtava keskinäiseksi vakuutusyhtiöksi. Yhteisömuodon muuttamisen jälkeen vakuutusyhdistykseen sovellettaisiin vakuutusyhtiölakia.

2 §. Vakuutusyhdistyslakiin ehdotetaan lisättäväksi kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin edellyttämät säännökset niin sanotusta laadullisesta omistajakontrollista. Lakiin ei kuitenkaan ole kirjoitettu omistajakontrollia koskevia aineellisia säännöksiä, vaan näiden osalta ehdotuksessa viitataan vakuutusyhtiölain 3 lukuun. Tämän mukaisesti jokaisen, joka aikoo hankkia vähintään 10 prosentin suuruisen osuuden tai aikoo kasvattaa osuuttaan tietyntasuuruiseksi vakuutusyhdistyksen takuupääomasta, on ilmoitettava hankinnasta etukäteen sosiaali- ja terveysministeriölle. Vakuutusyhtiölain 3 luvusta tulevat myös sovellettaviksi säännökset ilmoituksen sisällöstä, ministeriön oikeudesta tietäen edellytyksin kieltää hankinta tai asettaa sille ehtoja sekä seuraamukset mainitun ilmoituksen tekemisen laiminlyömisestä tai osuuksien hankkimisesta ministeriön kiellostä huolimatta. Samoin vakuutusyhdistykset ovat velvollisia vuosittain ilmoittamaan määrätyn suuruiset omistusosuudet ministeriölle. Ministeriöllä on myös oikeus saada jokaiselta, joka omistaa tämän suuruisen osuuden vakuutusyhdistyksessä, tiettyjä yhdistyksen vakavaraisuuden kannalta tarpeellisia tietoja.

4 §. Pykälästä ehdotetaan tarpeettomana kumottavaksi 3 momentti, jossa säädetään vakuutusyhdistyksen oikeudesta harjoittaa henkiva-

kuutusluokan 1 alakohdassa c tarkoitettua korkeintaan kymmeneksi vuodeksi annettua lisävakuutusta. Kyseinen lisävakuutus luokitellaan EU:ssa vahinkovakuutukseksi, jota vakuutusyhdistyksellä on jo 4 §:n 2 momentin perusteella oikeus harjoittaa.

5 §. ETA-sopimuksen vuoksi annetussa vakuutusyhdistyslain muuttamisesta annetussa laissa 5 §:n 3 momentin säännöstä vakuutusyhdistyksen oikeudesta omistaa vieraalla toimialalla toimivan yrityksen osakkeita tai muita osuuksia lievennettiin siten, että vakuutusyhdistyksen sallittiin omistaa entisen 20 prosentin sijasta 50 prosentin osuus sellaisen osakeyhtiön osakkeista ja määräämisvallasta, joka harjoittaa muuta toimintaa kuin vakuutusliikettä. Samalla säännöstä muutettiin siten, että rajoitusta sovellettaessa lasketaan yhteen kaikki vakuutusyhtiöiden ja vakuutusyhdistysten omistukset vieraalla toimialalla toimivassa yhteisössä.

Ensimmäisen vahinkovakuutusdirektiivin tavoin kielletään kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin 26 artiklassa jäsenvaltioita sääntelemästä niiden varojen valintaa, jotka eivät ole vakuutuslaitoksen vastuuvelan katteena. Tämä säännös kieltää sääntelemästä kansallisessa lainsäädännössä sitä, mihin omaisuuslajeihin vastuuvelan katteen ylittäviä varoja voidaan sijoittaa.

Pykälän 3 momentin rajoitus omistaa vieraalla toimialalla toimivia yhteisöjä ehdotetaan säilytettäväksi, sillä sen tarkoituksena on estää vakuutusyhdistystä ryhtymästä omistustaan kasvattamalla harjoittamaan muuta toimintaa kuin vakuutusliikettä. EU:n vakuutusdirektiivin tai muidenkaan EU-sääntöjen ei katsota estävän kansallista lainsäädäntöä kieltämästä vakuutuslaitosta omistamasta määräämisvaltaa vieraalla toimialalla olevasta yrityksestä. Rajoituksen tarkoituksena on osaltaan turvata niiden varojen säilyvyys, jotka kattavat vakuutusyhdistyksen vastuita. Vakuutusyhdistyksen omistusosuuden kasvaminen vieraalla toimialalla toimivassa yrityksessä saattaa sitoa vakuutusyhdistyksen voimavaroja muun yritystoiminnan harjoittamiseen. Tällöin vakuutusyhdistys saattaa sitoutua vakuutustoimintaan kuulumattomien taloudellisten riskien ottamiseen esimerkiksi siten, että yritykseen joudutaan sijoittamaan yhä lisää pääomaa entisten sijoitusten turvaamiseksi.

Kuten aikaisemminkin, 3 momentin mukaan vakuutusyhdistys voisi saada ministeriöltä luvan lisätä omistustaan vieraalla toimialalla toimivasta yhteisöstä yli sen, mitä laissa säädetään. Omistusrajoitus ei myöskään koskisi omistuksia asunto- ja kiinteistöyhtiössä, eikä yhteisössä, jonka toimintaa voidaan pitää vakuutusliikkeeseen liittyvänä.

Momentista poistettaisiin vaatimus siitä, että vakuutusliikkeeseen liittyvää toimintaa harjoittavan yhtiön toiminnan olisi oltava myös vakuutusliikkeen kannalta tarkoituksenmukaista. Tämä merkitsee tarkoituksenmukaisuusharkinna poistamista pykälää sovellettaessa. Täten ministeriön kielteisestä päätöksestä voisi aina valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Sosiaali- ja terveysministeriö voisi yleisen valvontaoikeutensa perusteella tarvittaessa antaa ohjeita siitä, millaista toimintaa on pidettävä vakuutusliikkeeseen liittyvänä.

Samoin momentissa on luovuttu siitä, että omistusta laskettaessa otetaan huomioon myös toisten vakuutusyhdistysten ja vakuutusyhtiöiden omistukset omistettavassa yhteisössä, koska yhteenlaskeminen saattaa aiheuttaa käytännön hankaluuksia kilpailevien vakuutuslaitosten välillä.

8 luku. Vakuutusyhdistyksen muuttaminen keskinäiseksi vakuutusyhtiöksi

1 ja 2 §. Vakuutusyhtiölakia on ehdotettu muutettavaksi siten, että vakuutusyhtiön toimiluvan myöntäminen esitetään siirrettäväksi valtioneuvostolta sosiaali- ja terveysministeriölle. Tästä johtuvat muutokset vakuutusyhdistyslakiin ehdotetaan tehtäväksi muuttamalla tämän luvun 1 §:n 2 momentti, kumoamalla 2 §:n 1 momentti ja lisäämällä 2 §:ään uusi kolmas momentti.

Voimassa olevan lain mukaan yhteisömuodon muuttaminen on tapahtunut kahdessa vaiheessa niin, että ensin on haettu valtioneuvostolta aiottulle yhtiölle toimilupa, jonka jälkeen on haettu toimenpiteelle sosiaali- ja terveysministeriön suostumusta ja samalla uuden yhtiöjärjestyksen vahvistamista. Kun esityksen mukaan sosiaali- ja terveysministeriö ratkaisee sekä toimilupa-asian että suostumuksen antamisen toimenpiteelle ja uuden yhtiöjärjestyksen vahvistamisen, voi yhdistys hakea kaikkia toimenpiteitä samanaikaisesti. Uutta nykyiseen

sääntelyyn verrattuna on myös se, että toimilupahakemukseen on liitettävä vakuutusyhtiölain 2 luvun 2 §:n mukainen suunnitelma aiottuista toiminnasta toimintasuunnitelma, jonka sisällöstä ministeriö on antanut tarkemmat määräykset. Tämän lisäksi hakemukseen olisi liitettävä selvitys niistä henkilöistä, joiden omistus vakuutusyhtiössä olisi vähintään kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin 1 artiklassa määritellyn suuruinen eli vähintään 10 prosenttia yhtiön takuupääomasta tai kaikkien takuusuusuuksien tuottamasta äänimäärästä. Samoin hakemuksessa olisi annettava selvitys aiotuista hallituksen jäsenistä ja toimitusjohtajasta, jotta ministeriö voisi tarkistaa, että yhtiö on kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin 6 artiklan mukaisesti sellaisten henkilöiden tehokkaasti johtama, joilla on asianmukainen ammattipätevyys ja kokemus.

10 luku. Tilinpäätös

1 §. Kirjanpitolain 9 §:n 1 momentin ja 22 a §:n 1 momentin mukaan tilinpäätös käsittää tuloslaskeman ja taseen ohella niiden liitteinä ilmoitettavat tiedot. Määritelmä vastaa EU:n neljännen ja seitsemännen yhtiöoikeudellisen direktiivin mukaista tilinpäätöksen käsitettä. Vastaava muutos ehdotetaan tehtäväksi pykälän 2 momenttiin. Muutoksen jälkeenkin vakuutusyhdistyslain mukainen tilinpäätöksen käsite eroaisi vakuutusyhtiölain tavoin EU:n direktiivissä säännellystä tilinpäätöksen käsitteestä siinä, että siihen sisältyisi myös toimintakertomus. Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarkemmat määräykset vakuutusyritysten tilinpäätösdirektiivin edellyttämistä muutoksista vakuutusyhdistyksen tilinpäätökseen.

Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi ainoastaan siten, että sana ”ohjeita” korvataan viranomaisten määräyksiä ja ohjeita koskevista toimenpiteistä annetun lain (573/89) 3 §:n 1 momentissa käytettyä termiä vastaavaksi ”määräyksiä”.

3 §. Vakuutusyrityksiä koskevassa EY:n tilinpäätösdirektiivissä vastuuvelan esittämistapa tilinpäätöksessä poikkeaa Suomen nykykäytännöstä, vaikka vastuuvelan käsite sinänsä on sama. Direktiivi sisältää myös vahinkovakuutuslaitoksen vastuuvelkaa koskevat määräykset. Vastuuvelkaa ja sen määräytymistä koske-

vat vakuutusyhdistyslain 10 luvun 3 §:n säännökset vaativat lain sopeuttamiseksi edellä mainittuun direktiiviin täydennykseksen yksityiskohtaisempaa vastuuvelan erittelyä ja muita vakuutusteknisiä kysymyksiä koskevaa sääntelyä.

Pykälän 2 momenttiin sisältyvää vakuutusmaksuvastuun määrittelyä ehdotetaan muutettavaksi siten, että vakuutusmaksuvastuu voitaisiin vaihtoehtoisesti määrätä myös taannehtivasti kuluneen vakuutusajan tapahtumien perusteella. Säännös on yhdenmukainen vakuutusyhtiölain kanssa.

Pykälän nykyiseen 4 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi muista lainmuutoksista aiheutuva ulkomaista ETA-vakuutuslaitosta ja muuta ulkomaista vakuutuslaitosta koskeva lisäys.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 5 momentti, jonka mukaan vakuutusyhdistyksellä on oltava turvaavat laskuperusteet vastuuvelan määrittämiseksi. Vakuutusyhdistyksen on myös dokumentoitava vastuuvelan laskuperusteet tarkoituksenmukaisella tavalla. Säännöksen mukaan sosiaali- ja terveysministeriö voisi vaatia, että vastuuvelan määrittämisessä noudatettaville tilastollisille ja korkoutusta koskeville menetelmille hankitaan ennalta ministeriön vahvistus. Tasoitusmäärää koskevien perusteiden osalta niin tulisi menetellä aina. Periaatteista, joita vastuuvelan turvaavuus edellyttää ja vastuuvelan sisällöstä, säädettäisiin tarkemmin asetuksella.

Esitykseen liittyy luonnos vakuutusyhdistyksen vastuuvelan laskentaa koskevaksi asetukseksi.

3 a §. Voimassa olevan lain 3 a §:ssä säädetään, että vakuutusyhdistyksen on katettava 3 §:ssä tarkoitettu vastuuvelka. Sosiaali- ja terveysministeriöllä on oikeus antaa vastuuvelan kattamisesta tarkempia määräyksiä. Pykälän saattamiseksi vastaamaan kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin määräyksiä ehdotetaan vastuuvelan kattamisen tarkempaa sääntelyä.

Uuden 2 momentin mukaan on vastuuvelkaa katettaessa otettava huomioon, millaista vakuutusliikettä yhdistys harjoittaa, ja tämän mukaisesti huolehdittava katteeseen kuuluvien varojen varmuudesta, tuotosta ja rahaksi muutettavuudesta sekä niiden asianmukaisesta monipuolisuudesta ja hajauttamisesta. Momentti, joka perustuu kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin 20 artiklaan, sisältää vastuuvelan kattamista koskevan yleissäännöksen. Vastuuvelan kattamista koskevia 3 a §:n muiden momenttien

säännöksiä ja 5 momentissa tarkoitettua asetusta on sovellettava ottamalla huomioon yleissäännöksessä asetetut vaatimukset.

Edellä mainitusta pykälän 2 momentin yleissäännöksestä seuraa, että vakuutusyhdistys, joka on kattanut vastuuvelkansa 3 a §:n muita säännöksiä ja 5 momentissa tarkoitettua asetusta muodollisesti noudattaen, ei ole kattanut vastuuvelkaansa lain edellyttämällä tavalla, jos katteen koostumuksen on katsottava olevan ristiriidassa 2 momentin sisältämän säännöksen kanssa. Pykälän 5 momentissa tarkoitettua asetusta koskevan luonnoksen 11 §:n 1 momentin mukaan vakuutusyhdistyksen hallituksen on laadittava ja pidettävä ajan tasalla yhdistyksen varojen sijoittamista koskevat suuntaviivat. Sijoitussuunnitelmaa laadittaessa on otettava huomioon myös omien pääomien määrä ja vakuutusyhdistyslain 10 a luvun 5 §:n vaatimukset. Suuntaviivat käsittävän asiakirjan on osoitettava, että yhdistyksen vastuuvelka on katettu ja katetaan pykälän 2 momentin sisältämässä yleissäännöksessä asetettujen vaatimusten mukaisesti.

Pykälän 3 momentin mukaan ensivakuutusliikettä harjoittavan vakuutusyhdistyksen on katettava vastuuvelka pykälässä säädettyihin omaisuuslajeihin kuuluvien varoin, jotka käypään arvoon sosiaali- ja terveysministeriön määrittämien perusteiden mukaan arvostettuina riittävät kattamaan vastuuvelan, josta ensin on vähennetty tässä momentissa luetellut erät.

Kolmas vahinkovakuutusdirektiivi koskee ainoastaan ensivakuutusliikettä harjoittavia vakuutuslaitoksia, joiden asiakkaita vastuuvelan kattamista koskevat yksityiskohtaiset säännökset siis suojaavat. Tämän mukaisesti myös pykälän 3—6 momentin säännökset tulevat sovellettaviksi ainoastaan ensivakuutusliikettä harjoittavissa yhdistyksissä. Jos vakuutusyhdistys harjoittaa ensivakuutusliikkeen ohella myös jälleenvakuutusliikettä, pykälä koskee sellaisenaan yhdistyksen koko vakuutusliikkeen vastuuvelan kattamista. Yksinomaan jälleenvakuutusliikettä harjoittavan vakuutusyhdistyksen vastuuvelan kattamista koskevat ainoastaan pykälän 1, 2 ja 8 momentin säännökset. Tämä todettaisiin pykälään ehdotetussa uudessa 7 momentissa.

Ensimmäisen vahinkovakuutusdirektiivin 15 artiklan 2 kohdan, sellaisena kuin se on kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin 17 artiklassa, mukaan vakuutuslaitoksen on katettava

harjoittamansa kaiken vakuutusliikkeen vastuuvelan koko määrä.

Vakuutusyriyten tilinpäätösdirektiivi sallii, että vastuuvelan bruttomäärästä vähennetään tietyt eriä, minkä seurauksena velvollisuus vastuuvelan kattamiseen kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin 20—22 artiklassa säädettyin tavoin rajoittuu vastuuvelan määrään näiden vähennysten jälkeen. Tilinpäätösdirektiivissä sallittujen vaihtoehtojen ja saadun jälleenvakuutuksen luonteesta johtuvan sääntelytarpeen mukaisesti vastuuvelan bruttomäärästä vähennetään ehdotuksessa luetellut erät.

Lakiehdotus merkitsee, että 3 a §:n ja sen 5 momentissa tarkoitetun asetuksen säännösten mukaisesti katettava vastuuvetka rajoittuu vastuuvelan nettomäärään näiden vähennysten jälkeen. Vastuuvelan katteeksi hyväksyttäviin eri omaisuuslajeihin kuuluvien varojen enimmäismäärät, jotka luetellaan pykälän 5 momentissa tarkoitettua asetusta koskevassa luonnoksessa, laskettaisiin kuitenkin vastuuvelan vähentämättömästä bruttomäärästä. Myös asetusluonnoksessa esitetyt riskikeskittymien rajoittamista koskevat enimmäisrajat laskettaisiin vastuuvelan bruttomäärästä.

Aikaisemmin esitetyn mukaisesti kolmannet vakuutusdirektiivit edellyttävät, että myöskin vahinkovakuutuslaitokset kattavat vastuuvetkansa koko määrän. Tämän vuoksi on välttämätöntä, että vastuuvelan katteeseen kuuluvat varat voidaan arvostaa niiden käypään arvoon. Samasta syystä on perusteltua, että vastuuvelan kattamisvelvollisuus rajoitetaan siihen vastuuvetkan nettomäärään, joka saadaan, kun vastuuvetkan bruttomäärästä ensin vähennetään edellä tarkoitetut erät.

Sosiaali- ja terveysministeriö määräisi vastaisuudessaakin ne perusteet, joiden mukaan vastuuvetkan katteena olevat varat arvostetaan, kuten pykälän 3 momentista käy ilmi.

Pykälän 4 momentin mukaan sosiaali- ja terveysministeriö voi erityisestä syystä sallia tai määrätä, että tietyt katteeseen kuuluvat varat arvostetaan niiden käyvästä arvosta poikkeavasti. Esimerkiksi joukkovelkakirjalainojen ja arvopaperipörssissä noteerattujen osakkeiden käyvät arvot vaihtelevat korkotason muutoksia seuraten. Tarkoituksen mukaisena ei voida pitää, että tällaiset muutokset välttämättä vaikuttaisivat niihin arvoihin, joihin joukkovelkakirjat tai osakkeet on arvostettu vakuutusyhtiön vastuuvetkan katteena. Ehdotuksen mukaan ministeriö voisi erityisestä syystä sallia,

että tällaisten katteeseen kuuluvien varojen arvoja ei alenneta niiden uusiin käypiin arvoihin, tai vastaavasti kieltää varojen arvojen korottamisen uusiin käypiin arvoihin.

Pykälän 5 momentissa säädetään omaisuuslajeista, joihin kuuluvien varojen vastuuvetka on katettava. Luettelo on tyhjentävä ja se on tarkoitettu vastaamaan sisällöltään kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin 21 artiklassa olevaa luetteloa.

Lakiehdotuksen mukaan vastuuvetkan katteeseen on asetuksessa säädetty rajoituksia.

Esitykseen on liitetty luonnos ensivakuutusliikettä harjoittavan vakuutusyhdistyksen vastuuvetkan katetta koskevaksi asetukseksi, johon 5 momentissa viitataan.

Asetusluonnoksessa varojen katekelpoisuutta on rajoitettu siten, että pääsäännöksi on asetettu vaatimus varojen liittymästä johonkin ETA-valtioon tai sellaiseen muuhun valtioon, jonka sosiaali- ja terveysministeriö rinnastaa ETA-valtioon. Tällaisia rinnastettavia valtioita voisivat tietyissä tapauksissa olla ainakin taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD:n) jäsenvaltiot. Kuten asetusluonnoksen 1 §:n 2 momentista, verrattuna sen 2—5 §:ään käy ilmi, vähintään 75 prosenttia vastuuvetkan bruttomäärästä on katettava varoin, joilla on liittymä ETA-valtioon tai siihen rinnastettavaan valtioon.

Kolmannessa vahinkovakuutusdirektiivissä esitetään suhteellisen harvoja täsmällisiä, suhdeluina ilmaistuja määräyksiä siitä, miten 2 momentissa esitettyjen tavoitteiden, kuten katteena olevien varojen monipuolisuuden ja hajauttamisen saavuttaminen tulisi varmistaa. Sitä vastoin direktiivin 21—22 artiklaan sisältyy useita väljempää määräyksiä siitä, millaisiin näkökohtiin kansallisessa lainsäädännössä on kiinnitettävä huomiota vastuuvetkan kattamista koskevia säännöksiä annettaessa. Esimerkkeinä voidaan mainita direktiivien 22 artiklan 3 kohdan määräykset siitä, että vastuuvetkan kattamista koskevassa kansallisessa lainsäädännössä on käsiteltävä rajoitetummin lainoja, joiden vakuutena ei ole pankkitakausta, vakuutusyhtiön takausta (luottovakuutusta), kiinnitystä tai muuta vakuutta, kuin lainoja, joilla on tällainen vakuus. Sama koskee vastaavasti arvopapereita, joilla ei käydä kauppaa säännellyillä markkinoilla, verrattuna arvopapereihin, joilla käydään kauppaa tällaisilla markkinoilla.

Suomalaisista erityispiirteistä johtuen ehdotetaan asetusluonnoksen 8 §:n 3 momentissa,

että riskikeskittymien rajoittamiseksi 8 §:n 1 momentissa esitetystä 5 prosentin pääsäännöstä poikettaisiin korottamalla vastaava suhdeluku 10 prosenttiin, kun sijoituksen turvaavuudesta tosiasiallisesti vastaa ETA-valtiossa toimiluvan saanut julkisen valvonnan alainen talletuspankki tai vakuutusyhtiö tai sellainen muu yhteisö, jonka kotivaltio on ETA-valtio ja jonka sosiaali- ja terveysministeriö rinnastaa tässä tarkoitettuun talletuspankkiin tai vakuutusyhtiöön. Korotusta vastaava osuus sanotusta 10 prosentin enimmäismäärästä koskisi yksinomaan sellaisiin velkasitoumuksiin perustuvia laina- ja muita saamisita, joiden vakuutena on edellä tarkoitettua yhteisön antama tai sen myöntämä luottovakuutus. Esimerkiksi tällaisen talletuspankin tai muun yhteisön osakkeisiin tehdyt sijoitukset jäisivät pääsäännön mukaisesti 5 prosentin enimmäisrajan soveltamisalan piiriin.

Asetusluonnoksen 8 §:n 4 momentin mukaan ministeriö antaisi tarkemmat määräykset siitä, miten tätä enimmäisrajaa on sovellettava ottaen huomioon ehdotetussa vakuutusyhdistyksen 10 luvun 3 a §:n 2 momentissa asetetut edellytykset ja rajoitukset. Ministeriön olisi näissä määräyksissä kiinnitettävä erityisesti huomiota asianomaisen talletuspankin, vakuutuslaitoksen ja niihin rinnastetun muun yhteisön omien varojen määrään katteen haltijan vastuuvelan bruttomäärään verrattuna. Esimerkiksi suuren vakuutusyhdistyksen vastuuvelan kattamisen kannalta arvioitaisiin siten pientä paikallispankkia eri tavoin kuin suurta valtakunnallista pankkia.

Lakiehdotuksen nyt kysymyksessä olevan pykälän 6 momentin mukaan sosiaali- ja terveysministeriö voisi vakuutusyhdistyksen pyynnöstä hyväksyä vastuuvelan katteeksi määräjäksi muitakin kuin 5 momentissa tarkoitettuja varoja. Säännös on kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin 21 artiklan 2 kohdan mukainen.

Pykälän 7 momentti sisältää aikaisemmin jo mainitun säännöksen sääntelyn soveltamisesta yksinomaan jälleenvakuutusliikettä harjoittavaan yhdistykseen.

Pykälän 8 momentin mukaan sosiaali- ja terveysministeriö antaisi tarkemmat määräykset 3 a §:n soveltamisesta. Asetusluonnoksen 11 §:n 1 momentin mukaan ministeriö antaisi tarkemmat määräykset vastuuvelan kattamisesta ja asetuksen soveltamisesta. Näissä määräyksissä olisi käsiteltävä erityisesti myös va-

kuuksien arvostusta ja vakuuksien merkitystä luettaessa katteeseen niitä sitoumuksia, joihin vakuudet liittyvät.

4 ja 5 §. Osakeyhtiölain 11 luvun 5 §:n 2 momentin säännöksen tultua kumotuksi vuoden 1993 alusta varastovarausten käsittely vakuutusyhtiössä määräytyy kirjanpitolain muutetun 19 ja 20 §:n mukaan. Viimeksi mainittuja lainkohtia ja niitä täydentävää sosiaali- ja terveysministeriön määräyksiä on pidettävä riittävänä oikeusohjeena myös vakuutusyhdistyksen 10 luvun 5 §:ssä tarkoitettua ennakkokulukirjauksen osalta. Mainittu säännös voidaan näin ollen kumota tarpeettomana.

Muutetussa 5 §:ssä säädettäisiin sijoitusten arvostamisesta ja arvonnkorotusrahaston käytöstä siten kuin yleisperusteluissa on selostettu. Voimassa olevan lain 4 §:ssä säädetään käyttöomaisuuden arvonnkorotusten merkitsemisestä arvonnkorotusrahastoon ja arvonnkorotusrahaston käytöstä. Kun muutetussa 5 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi myös arvonnkorotusrahaston käytöstä, voidaan 4 § kumota.

Vakuutusyrityksiä koskevan tilinpäätösdirektiivin 45 artiklan mukaan sijoitukset arvostetaan lähtökohtaisesti hankintamenuon. Saman direktiivin 51 artiklassa ja 49 artiklan 3 kohdassa säännellään, miten EY:n neljännen yhtiöoikeudellisen direktiivin arvonalennuksia ja poistoja käsittelevää 35 artiklaa sovelletaan vakuutusyrityksiin. Direktiivin mukaan kaikkien sijoitusten hankintamenua on aina alennettava pysyvillä arvonalennuksilla. Muiden sijoitusten kuin maa-alueiden ja rakennusten osalta yritykset voivat kirjata kuluksi myös tilapäiset arvonalennukset. Viimeksi mainittujen arvonalennusten tekemistä voidaan maa-kohtaisesti myös vaatia siirtokelpoisten arvopapereiden osalta. Maa-alueiden ja rakennusten hankintamenua voidaan alentaa vain pysyvillä arvonalennuksilla. Mikäli sijoituksen käypä arvo myöhemmin nousee, on tehty arvonalennus palautettava hankintamenuon tulosvaikutteisesti. Rakennusten hankintamenu poistettaisiin vaikutusaikanaan suunnitelman mukaan joko taseessa tai sen liitteessä.

Pykälän 1 momentin mukaan sijoitusten arvostaminen perustuisi hankintamenuopohjaiseen laskentaan. Pääsääntöisesti kaikki arvonalennukset kirjattaisiin kuluksi. Käyttöomaisuudeksi ja saamisiksi katsottavien sijoitusten osalta alentaminen voitaisiin jättää suorittamatta, jos arvonn alentumista on pidettävä tilapäisenä. Tällaisessakin tapauksessa sosiaali-

ja terveysministeriö voisi vaatia arvonalennusten suorittamista, jos ministeriö katsoo sen tarpeelliseksi. Säännös vastaa direktiivin määräyksiä myös arvonalennusten palauttamisen osalta. Säännös on myös nykyisen käytännön mukainen.

Rakennusten hankintameno poistettaisiin vaikutusaikanaan suunnitelman mukaan. Pykälän 8 momentin mukaan ministeriö antaisi tarkemmat määräykset siitä, esitetäänkö suunnitelman mukaiset poistot tuloslaskelmassa ja taseessa vai tilinpäätöksen liitetiedoissa. Määräykset annettaisiin 31.12.1995 mennessä siten, että ne koskisivat jo vuoden 1995 tilinpäätöstä. Esittämistapa valittaisiin sen perusteella, miten muut ETA-valtiot soveltavat tilinpäätösdirektiivin 45 ja 51 artiklan sekä 49 artiklan 3 kohdan säännöstä. Lisäksi otettaisiin huomioon kauppa- ja teollisuusministeriön yhtiöiden omaa pääomaa käsittelevän työryhmän raportin pohjalta mahdollisesti annettavien suunnitelman mukaisia poistoja ja poistoeroa koskevien yleisten säännösten ja ohjeiden vaikutus.

Pykälän 2 momentin mukaan joukkovelkakirjalainat ja muut raha- ja pääomamarkkinavälineet voitaisiin vaihtoehtoisesti arvostaa 1 momentissa tarkoitettua alimman arvon periaatteesta poikkeavalla tavalla. Vastaava menettely on valittu myös useissa EU-maissa. Mikäli joukkovelkakirjalainat ja muut raha- ja pääomamarkkinavälineet arvostetaan taseessa alimpaan arvoon, saattavat voimakkaat korkotason ja näin ollen myös käypien arvojen heilahtelut muodostaa ongelman oman pääoman riittävyyden kannalta, mikäli rahoitusmarkkinavälineistä muodostunut sijoitussalkku on suuri.

Sosiaali- ja terveysministeriö määritteli tarkemmin käytettävän hankintamenon. Direktiivin 55 artiklan mukaisesti nimellisarvon ja hankintahinnan erotus jaksotettaisiin korkotuotoiksi tai niiden vähennykseksi rahoitusmarkkinavälineen juoksuaikana. Vastaerä merkittäisiin hankintamenon lisäykeksi tai vähennykseksi. Varovaisuuden periaatteesta seuraa, että tasearvoa olisi kuitenkin alennettava, jos rahoitusmarkkinavälineen arvo on alentunut pysyvästi. Lisäksi ministeriö määräisi, että arvostustavan valinta on tehtävä tase-eräkohtaisesti ja valittua arvostustapaa on noudatettava jatkuvasti.

Suomessa yleisesti noudatetun kirjanpitoläytännön mukaan käyttöomaisuus esitetään ta-

seessa hankintamenon tai sen poistamattoman hankintamenon määräisenä. Jos käyttöomaisuuden todennäköinen luovutushinta on tilinpäätöspäivänä pysyvästi hankintamenoa olennaisesti suurempi, voidaan taseeseen kirjanpitolain 18 §:n nojalla merkitä poistamattoman hankintamenon lisäksi enintään todennäköisen luovutushinnan ja poistamattoman hankintamenon erotuksen suuruinen arvonorotus. Samaa menettelyä, edellä 1 momentin yhteydessä käsiteltyjä rakennusten poistoja mahdollisesti lukuunottamatta, ehdotetaan pykälän 3 momentissa sovellettavaksi vakuutusyhdistysten omistamiin maa- ja vesialueisiin, rakennuksiin, arvopapereihin ja muihin niihin verrattaviin hyödykkeisiin.

Nykyisten säännösten mukaisesti ehdotetaan, että arvonorotuksen voisi tehdä joko arvonnousuvuonna tai myöhemmin ja että tilikauden aikana tehty sijoitusomaisuuden arvonorotus on merkittävä tuloslaskelmaan mutta käyttöomaisuuden arvonorotus taseen vastataviin arvonorotusrahastoon. Ehdotettu sääntely poikkeaa vakuutusyritysten tilinpäätösdirektiivin kirjaimellisista määräyksistä. Direktiivin 44, 46 ja 47 artiklan mukaan arvonnousu voidaan kirjata vain käytettäessä käypää arvoa. Koko arvonnousu on merkittävä arvonnousuvuonna joko tuloslaskelmaan tai arvonorotusrahastoon, mutta toisaalta tuloutetusta arvonnoususta haluttu määrä voidaan artiklan 22 sallimalla bruttoperiaatteella jaksottaa tuleville vuosille. Ehdotetut säännökset netottavat arvonnousukirjauksen ja sen jaksotuskirjauksen sekä tuloslaskelmassa että taseessa. Tämän vuoksi sosiaali- ja terveysministeriö antaisi määräykset, joiden mukaan liitetiedoissa olisi kerrottava se osa arvostuserosta, jota ei ole kirjattu taseeseen arvonorotuksena. Näin toteutettuna suomalaisten vakuutusyhdistysten tilinpäätös täyttäisi kokonaisuutena direktiivin tietosisältövaatimukset.

Pykälän 4 momentin mukaan hyödyke ehdotetaan siirrettäväksi sijoitusomaisuudeksi tai käyttöomaisuudeksi katsottavien sijoitusten ryhmästä toiseen tasearvon määräisenä. Ehdotettu sääntely vastaa direktiivin 44 artiklaa, jonka mukaan arvonnousuvuonna on ratkaistava, tuloutetaanko arvostuseron muutos vai merkitäkö se arvonorotusrahastoon. Koska sijoitus- ja käyttöomaisuusryhmittely tunnetaan vain Suomen lainsäädännössä, ei omaisuuden käyttötarkoituksen muutos mahdollista aikaisemman arvonnousun käsittelyn muutta-

mista. Ehdotettu sääntely vastaa myös nykyistä käytäntöä. Käyttötarkoituksen muuttumisen seurauksena voi sijoitusomaisuudeksi katsottavaan omaisuuteen kohdistua arvonorotusrahastoon merkittävät arvonorotuksia ja käyttöomaisuudeksi katsottavaan omaisuuteen tuloutettuja arvonorotuksia. Käytännössä käyttötarkoituksen muutos koskee lähinnä kiinteistö-sijoituksia.

Pykälän 5 momentti sisältää säännökset sen tapauksen varalle, että arvonorotus osoittautuu aiheettomaksi. Tuloslaskelmaan merkitty arvonorotus on tällöin oikaistava tulosvaikutteisesti ja arvonorotusrahastoon merkitty arvonorotus on peruutettava.

Pykälän 6 momentti sisältää säännökset arvonorotusrahaston käytöstä. Säännökset ovat tarpeen, sillä 4 momentista ja ennen vuotta 1978 voimassa olleista säännöksistä johtuen arvonorotusrahasto voi osakeyhtiölain 11 luvun 4 §:n 1 momentin sääntelystä poiketen sisältää käyttöomaisuuden arvonorotusten ohella myös sijoitusomaisuudeksi katsottavien sijoitusten arvonorotuksia. Pohjarahaston kartuttamiseen rahastoa saisi kuitenkin käyttää vain siltä osin kuin se on muodostunut käyttöomaisuudeksi katsottavien sijoitusten arvonorotuksista. Ratkaisevana pidettäisiin pohjarahaston kartutushetken tilannetta. Myöhempi hyödykkeen käyttötarkoituksen muutos ei 4 momentista johtuen edellyttäisi arvonorotuksen peruuttamista.

Sijoitusomaisuuden arvonorotuksiksi siirtyneitä arvonorotusrahastoa ja ennen vuotta 1978 toteutettuja sijoitusomaisuuden arvonorotuksia ei voisi käyttää pohjarahaston kartuttamiseen. Ne olisivat sidottua omaa pääomaa, jota ei voi käyttää ylijäämänjakoon.

Vakuutusyhdistylain 2 luvun 5 §:n 3 momentin ja 10 a luvun 4 §:n mukaiseen oman pääoman vähimmäismäärään tämäkin arvonorotusrahasto sen sijaan sisältyisi. Kulujen kattamiseen ja ylijäämänjakoon sijoitusomaisuuden arvonorotusrahasto olisi, käyttöomaisuuden arvonorotusrahaston tavoin, käytettävissä vasta arvonorotuksen peruuttamisen jälkeen eli yleensä omaisuuden myyntivuonna.

Käyttöomaisuuden osalta säännökset ovat samat kuin muillakin suomalaisilla yrityksillä. Sen sijaan sijoitusomaisuutta koskevat säännökset johtuvat vakuutusyhtyritysten tilinpäätös-direktiivin pakottavista säännöksistä ja aikaisemmasta suomalaisesta lainsäädännöstä. Arvonorotusrahaston käyttöä koskevat rajoituk-

set ja rahaston jakaantuminen sijoitus- ja käyttöomaisuuden arvonorotusten osuuteen tulisi tästä syystä esittää tilinpäätöksen liitetiedoissa. Sosiaali- ja terveysministeriö antaisi tätä koskevat määräykset. Yhdistysten olisi myös kirjapidossaan pidettävä sijoitus- ja käyttöomaisuusluontoiset sijoitukset erillään.

Pykälän 7 momentin mukaan taseen liitteenä olisi ilmoitettava tase-eräkohtaisesti sijoitusten hankintameno ja käypä arvo. Säännös on vakuutusyhtyritysten tilinpäätös-direktiivin 46 artiklan vertailtavuustavoitteen mukainen. Vaikka kumpikaan arvo ei direktiivin kirjaimellisten määräysten mukaisesti näy suoraan taseesta, vastaavat tiedot olisivat liitetiedoissa.

Pykälän 8 momentissa edellytettäisiin, että sosiaali- ja terveysministeriö antaisi direktiivin edellyttämät tarkemmat määräykset käyvän arvon ja hankintamenon määrittämisestä sekä rakennusten suunnitelman mukaisten poistojen esittämistavasta. Sääntelyllä pyritään erityisesti parantamaan käypien arvojen luotettavuutta sekä selventämään alkuperäisen hankintameno- ja arvonalennuksilla ja suunnitelmapoistoilla alennetun hankintamenon käsitteitä. Suunnitelmapoistoja on käsitelty tarkemmin 1 momentin perusteluissa.

8 §. Pykälän nykyisen 3 kohdan mukaan tuloslaskelmassa tai taseessa taikka niiden liitteenä on ilmoitettava käyttö- ja sijoitusomaisuuteen kuuluvan kiinteän omaisuuden ja osakkeiden osalta verotusarvo tase-erien mukaan eriteltynä. Kohta ehdotetaan kumottavaksi, koska vakuutusyhdistysten tilinpäätöksistä käy ilmi sijoitusten käypä arvo ja hankintameno. Verotusarvon ilmoittamisella ei näin ollen ole merkitystä.

Osakeyhtiölain 11 luvun 8 §:n 6 kohdassa on nykyään EU:n neljännen yhtiöoikeudellisen direktiivin 43 artiklan 12 ja 13 kohtaa vastaava säännös velvollisuudesta antaa tuloslaskelmassa tai taseessa taikka niiden liitteenä tieto hallintoneuvoston tai hallituksen jäseniä taikka toimitusjohtajaa koskevista eläkesitoumuksista sekä heille myönnettyistä lainoista. Vastaava säännös edellä mainittuja henkilöitä koskevista niistä eläkesitoumuksista, jotka aiheutuvat heidän tässä tarkoitetuista tehtävistään, ja heille myönnettyistä lainoista ehdotetaan vakuutusyhtiölain tavoin lisättäväksi pykälään sen 4 kohdaksi. Lisäys vaatii muodollisen täydennyksen pykälän 3 kohdaksi muuttuvan nykyisen 4 kohdan loppuun.

10 a luku. Toimintapääoma

1 §. Pykälän 1 momentti on muotoiltu uudelleen. Sisältöä on selvennetty siten, että myös toimintapääomaa vähentävät velat on määriteltävä ja arvioitava sosiaali- ja terveysministeriön määäämien periaatteiden mukaisesti. Tarkoituksena on, että myös velat, joita ei ole kirjattu taseeseen, on vähennettävä, jos niiden suorittamisvelvollisuutta on pidettävä ilmeisenä.

Toimintapääomaan luettavista eristä säädetäisiin edelleenkin asetuksella. Lakiehdotukseen liitetty luonnos asetukseksi vastaa pääosin vuoden 1994 alusta voimaan tullutta vakuutusyhdistyksen toimintapääomaan luettavista eristä annettua asetusta (1625/93). Mainittua asetusta laadittaessa on nimittäin jo otettu huomioon kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin vaatimukset. Tähän hallituksen esitykseen liitetty luonnos sisältää näin ollen voimassa olevaan asetukseen verrattuna vain lähinnä säädöstekstin sisältöä selventäviä muutoksia. Erityisesti on haluttu selventää ehtoja, joilla uudenlaiset oman ja vieraan pääoman välimuotoa olevat pääomaerät voidaan sisällyttää toimintapääomaan. Tärkeimmät ehdot ovat tällaisten pääomaerien etuoikeudettomuus vakuutusyhdistyksen velkoihin nähden ja se, että näitä pääomaeriä ei jouduta maksamaan takaisin siten, että yhdistyksen vakavaraisuus takaisinmaksun seurauksena yllätyksellisesti vaarantuisi.

4 §. Kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin 24 artiklan mukaan myös niin kutsuttu pääomalaina, eli laina, jolla on huonompi etuoikeus kuin vakuutusyhtiön muilla sitoumuksilla, lasketaan vakuutusyhtiön varoiksi toimintapääomaa laskettaessa. Kuten vakuutusyhtiöissä esitetään vakuutusyhdistystenkin osalta pykälää muutettavaksi siten, että vakuutusyhdistyksen toimintapääoman vähimmäismäärää laskettaessa omaan pääomaan rinnastetaan myös pääomalaina sosiaali- ja terveysministeriön määäämin ehdoin.

11 luku. Ylijäämänjako ja yhdistyksen varojen muu käyttö

2 §. Vuoden 1994 alusta voimaan tulleella vakuutusyhdistyslain muutoksella lakiin lisättiin toimintapääomaa koskevat säännökset. Kun myös oman pääoman suhde toimintapääomaan on otettava huomioon ylijäämänjaon

rajoituksena, täydennetään esillä olevaa pykälää vakuutusyhtiölain tavoin säännöksellä, jonka mukaan ylijäämänjako on kielletty, jos vakuutusyhdistyksen oma pääoma alittaa 2 luvun 5 §:ssä ja 10 a luvun 4 §:ssä säädetyn vähimmäismäärän. Koska viimeksi mainittua pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että niin sanotut pääomalainat rinnastettaisiin yhdistyksen omaan pääomaan tarkasteltaessa yhdistyksen oman pääoman vähimmäisvaatimuksen täyttymistä, ehdotetaan esillä olevaa pykälää muutettavaksi siten, että pääomalainaa ei kuitenkaan otettaisi huomioon tutkittaessa täytyvätkö ehdot ylijäämänjakokiellolle.

7 ja 8 §. Voimassa olevan lain 7 §:ssä pykälässä säädetään vakuutusyhdistyksen johtoon kuuluville henkilöille ja heidän omaisilleen annettavasta rahallainasta. Lain 8 §:ssä säädetään niistä vakuuksista, jotka mainitulla lainalla tulee olla. Ehdotuksen 7 §:ssä järjestelmää muutetaan yhdenmukaisesti vakuutusyhtiölain kanssa siten, että tällaisella lainalla on oltava takaus, jonka on antanut ETA-valtiossa toimiluvan saanut talletuspankki, tai lainalla tulee olla muu turvaava vakuus. Samalla kumotaan nykyisen lain 8 § tarpeettomana.

12 luku. Vakuutusyhdistysten valvonta

Edellä yleisperusteluissa selostetun vakuutusyhdistystarkastuksen lakkauttamisen seurauksena esillä olevasta vakuutusyhdistysten valvontaa koskevasta luvusta kumotaan vakuutusyhdistystarkastusta koskevat 2 § sekä 7—10 §. Näissä pykälissä säädetään vakuutusyhdistystarkastuksen asettamisesta, asemasta, tarkastuksen henkilökunnasta ja sen oikeuksista, tarkastuksen aiheuttamien kustannusten peittämisestä sekä vakuutusyhdistystarkastusta koskevasta asetuksesta.

3 §. Luvun rakenteen selventämiseksi pykälän 1 ja 3 momentin sisältämät säännökset ministeriön velvollisuudesta tarkastaa vakuutusyhdistyksiä ehdotetaan siirrettäväksi 4 §:n 1 ja 2 momentiksi, koska tässä pykälässä voimassa olevassa laissa on säännöksiä ministeriön tarkastusoikeudesta. Vakuutusta varten vahvistettujen perusteiden noudattamisen valvonta ehdotetaan poistettavaksi, koska direktiivien mukaan perusteita ei enää etukäteen vahvistetaisi. Pykälään jäisi vain kilpailunrajoitusta koskeva säännös.

4 §. Voimassa olevan lain 1 momentin mu-

kaan ministeriöllä on oikeus milloin tahansa tarkastaa vakuutusyhdistyksen liikettä ja muuta toimintaa sekä osallistua niihin kokouksiin, joissa päätösvaltaa vakuutusyhdistysasioissa käytetään.

Kolmannessa vahinkovakuutusdirektiivissä edellytetään jäsenvaltioiden varmistavan, että valvontaviranomaisilla on tarvittavat valtuudet ja keinot sen alueella kotipaikan omaavien vakuutuslaitosten liiketoiminnan valvontaan. Pykälän 3 momenttiin on tämän johdosta lisätty nykyisestä laista puuttuva nimenomainen maininta siitä, että ministeriöllä on oikeus suorittaa tarkastuksia myös vakuutusyhdistyksen toimitiloissa.

5 §. Vakuutusyhdistyksen on nykyisen lain 5 §:n mukaan tullut toimittaa vakuutusyhdistystarkastukselle vuosittain kertomus toiminnastaan ja tilastaan. Kun vakuutusyhdistystarkastus lakkautetaan, on mainittu kertomus vuodesta 1996 alkaen toimitettava sosiaali- ja terveysministeriölle.

6 §. Pykälä sisältää säännökset niistä hallinnollisista pakkokeinoista, joita ministeriö voi käyttää vakuutusyhdistystä vastaan, jos yhdistys ei noudata lakia, yhdistysjärjestystään tai ministeriön antamia määräyksiä. Ministeriö voi käyttää pakotteita myös silloin, kun yhdistys menettelee hyvän vakuutustavan vastaisesti tai yhdistyksen toiminnassa muutoin ilmenee väärinkäytöksiä. Ensi vaiheessa ministeriö voi antaa asiassa yhdistykselle huomautuksen. Ministeriö voi myös kehottaa yhdistystä korjaamaan asian määräajassa tai kieltää yhdistystä jatkamasta virheellistä menettelyä. Nykyisessä laissa asetettu kuuden kuukauden määräaika, jonka kuluessa yhdistyksen on korjattava asia, ellei määräaikaa pakottavista syistä pidennetä, ehdotetaan poistettavaksi, koska tilanteen korjaamiseen tarvittava aika vaihtelee asian laadusta riippuen. Voimassa olevasta laista pykälä eroaa myös siten, että niiden toimintatapojen joukosta, joiden johdosta ministeriö voi käyttää pakkokeinoja, on poistettu vakuutusta varten vahvistettujen perusteiden noudattamatta jättäminen. Tämä johtuu siitä, että perusteiden vahvistamista ei kolmannen direktiivin mukaan yleensä enää voida vaatia.

6 a §. Pykälän uudeksi 2 momentiksi ehdotetaan siirrettäväksi 13 luvun 1 §:n 1 momentista vakuutusyhdistyksen lyhyen aikavälin rahoitus-suunnitelmaa koskeva säännös. Yhdistyksen kaksivaiheista vakavaraisuuden valvontaa kos-

kevat säännökset ovat muutoksen jälkeen samassa pykälässä.

6 b §. Sosiaali- ja terveysministeriöllä on esillä olevan pykälän mukaan oikeus tietyissä tapauksissa ottaa haltuunsa yhdistyksen hallinnassa olevaa omaisuutta tai kieltää yhdistystä panttaamasta tai luovuttamasta kyseistä omaisuutta. Voimassa olevassa laissa ministeriöllä ei mainittuja oikeuksia ole ollut. Säännös on yhdenmukainen vakuutusyhtiölain 14 luvun 6 §:n kanssa.

Ehdotetun säännöksen mukaan haltuunotto ja kiellot voidaan toteuttaa ensinnäkin silloin, kun yhdistyksen vastuuvélka ei täytä sille asetettuja vaatimuksia. Vastaavasti voidaan menettellä, kun yhdistyksen toimintapääoma tai oma pääoma ei täytä säädettyjä vaatimuksia. Toimenpiteet voidaan toteuttaa myös silloin, kun yhdistyksen toimintapääoma ei enää täytä sen vähimmäismäärälle asetettuja vaatimuksia. Lisäksi ministeriöllä on oltava aihetta olettaa, että yhdistyksen taloudellinen asema tulee edelleen huonontumaan.

Säännös vastaa kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin 13 artiklaa.

8 §. Pykälän muutosehdotus johtuu nykyisin 3 §:ssä olevien säännösten ehdotetusta siirtämisestä 4 §:ään ja sitä seuraavasta muutoksesta 4 §:n momenttien järjestykseen.

13 luku. Selvitystila ja purkaminen

1 §. Koska pykälän 1 momenttiin sisältyvä säännös lyhyen aikavälin rahoitus-suunnitelmasta ehdotetaan siirrettäväksi 12 luvun 6 a §:n 2 momentiksi, on 1 momenttia muutettu vastaavasti. Tätä siirtoa lukuunottamatta momentin asiallista sisältöä ei muuteta.

3 §. Pykälä esitetään tarpeettomana kumottavaksi, koska esityksen 12 luvun 6 b §:ään sisältyy säännös ministeriön oikeudesta ottaa tietyissä tapauksissa haltuunsa yhdistyksen omaisuutta.

15 luku. Vahingonkorvausvelvollisuus

1 §. Pykälään on tehty muodollinen korjaus, joka johtuu siitä, ettei laskuperusteita enää vahvisteta.

16 luku. Erinäisiä säännöksiä

8 §. Pykälään on tehty 13 luvun 3 §:n kumoamisesta johtuva viittausmuutos.

9 §. Pykälän 5 a-kohta ehdotetaan vakuutus-yhtiölain tavoin muutettavaksi siten, että 1 luvun 5 §:n 3 momentin vastaisen toiminnan kriminalisoinnista luovutaan, koska se mitä pidetään vakuutusliikkeeseen liittyvänä, on tul-kinnanvaraista eikä lain soveltaja siten aina voi tietää, milloin hän syyllistyy rikokseen osakkei-ta hankkiessaan. Pykälä ehdotetaan tältä osin kumottavaksi. Ministeriö voisi luonnollisesti soveltaa vakuutusyhdistykseen, jonka se katsoo toimineen 1 luvun 5 §:n 3 momentin vastaisesti, 12 luvussa säädettyjä pakkokeinoja. Uutena kriminalisointina esillä olevaan kohtaan lisätään takuuosuuksien hankkiminen ministeriön 1 luvun 2 §:ään perusteella antaman kiellon vastaisesti. Vastaava menettely on säädetty rangaistavaksi myös vakuutusyhtiölaissa.

10 §. Kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin 16 artiklassa säädetään valvontaviranomaisten palveluksessa työskentelevien tai työskennelleiden henkilöiden sekä viranomaisten puolesta toimivien tilintarkastajien ja asiantuntijoiden vaitiolovelvollisuudesta. Tämän johdosta vakuutusyhdistyslain 16 luvun 10 §:n säännöstä vakuutussalaisuuden luvattomasta ilmaisemi-sesta olisi muutettava.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, mitä tietoja ja keitä henkilöitä salassapitovel-vollisuus koskisi. Tältä osin pykälän sisältöä muutettaisiin vain siten, että 1 momentissa tarkoitettu salassapitovelvollisuus ulotettaisiin koskemaan myös niitä henkilöitä, joille vakuu-tussalaisuuden piiriin kuuluvia tietoja voidaan pykälän 2 momentin mukaan luovuttaa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, kenelle 1 momentin mukaan salassapidettäviä tietoja voitaisiin 1 momentin estämättä luovut-taa. Nykyisin voimassa olevassa laissa asiasta ei säädetä. Uutta olisi se, että tietojen luovu-tusoikeus koskisi sosiaali- ja terveysministeriön lisäksi myös vakuutusyhdistyksiä. Muutos ei johdu direktiiveistä. On kuitenkin tarpeen sää-tää tietojen luovuttamisesta myös vakuutusyh-distysten osalta, jotta salassapitovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja virkatehtäviensä suori-tamisessa tarvitsevat viranomaiset voivat saada niitä suoraan vakuutusyhdistyksistä eikä aino-astaan sosiaali- ja terveysministeriön välityksel-lä. Säännöksen tarkoituksena on myös selven-tää tilannetta vakuutusyhdistysten kannalta.

Uudella säännöksellä toteutettaisiin kolman-nen vahinkovakuutusdirektiivin 16 artiklan säännös salassapitovelvollisuuden piiriin kuulu-vien tietojen luovuttamisesta. Sen mukaan voi-

taisiin luovuttaa muuten salassa pidettäviä tie-toja Suomessa luotto- ja muiden rahoituslaitos-ten ja finanssimarkkinoiden valvonnasta vas-taavalle viranomaiselle eli rahoitustarkastuskel-le ja muulle rahoitusmarkkinoita valvovalle viranomaiselle. Muualla laissa tietojen saantiin oikeutettu viranomainen olisi esimerkiksi se tuomioistu-in, jossa vakuutusyhdistyksen kon-kurssiasia on vireillä.

Pykälän 2 momentin mukaan tietoja voitai-siin kolmansien direktiivien mukaan luovuttaa myös vakuutusyhdistyksen tilintarkastuksesta vastaaville henkilöille. Tässä momentissa tar-koitettu tietojen luovutusoikeus koskisi vain momentissa lueteltujen viranomaisten sekä ti-lintarkastajien tehtävien täyttämisessä välttä-mättömiä tietoja.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siitä, mihin tarkoituksiin vakuutustarkastusviran-omainen voi käyttää vakuutussalaisuuden pii-riin kuuluvia tietoja. Säännös perustuu kol-mannen vahinkovakuutusdirektiivin 16 artik-laan.

10 a §. Vakuutussalaisuuden piiriin kuuluvien tietojen luvattomasta ilmaisemista koskeva ran-gaistussäännös vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 10 §:n rangaistussäännöstä. Edus-kunnan käsittelyssä parhaillaan olevassa halli-tuksen esityksessä rikoslainsäädännön koko-naisuudistuksen toisen vaiheen käsittäväksi ri-koslain ja eräiden muiden lakien muutoksiksi (HE 94/93 vp) ehdotetaan voimassa olevan vakuutusyhdistyslain 10 §:n muuttamista siten, että rangaistus vakuutussalaisuuden luvatto-masta ilmaisemisesta tuomitaan rikoslaissa. Lain on kuitenkin arvioitu tulevan voimaan vasta vuonna 1995, joten nyt vakuutusyhdis-tyslakiin tehtävät muutokset on otettava huo-mioon edellä mainitun hallituksen esityksen säätämisen yhteydessä.

12 §. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jossa sosiaali- ja terveysministeriölle säädettäisiin oikeus myöntää poikkeuksia lue-teltuja vakuutuksia koskevista lain säännöksis-tä. Poikkeussäännös olisi tarpeen sen vuoksi, että ETA-sopimuksen liitteessä mainituissa matka-apu- ja oikeusturvadirektiiveissä on niin yksityiskohtaisia säännöksiä näistä vakuutuk-sista, että ne olisi tarkoituksenmukaista sisäl-lyttää kansalliseen lainsäädäntöön ministeriön määräyksinä. Jälleenvakuutuksen luonteen mu-kaisesti sama poikkeussäännös koskisi myös sitä yhdenmukaisesti vakuutusyhtiölain vastaa-van säännöksen kanssa.

2. Voimaantulo

Laki on tarkoitettu vakuutusyhdistystarkastuksen lakkauttamista koskevien säännösten kumoamista lukuun ottamatta tulemaan voimaan heti, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Vakuutusyritysten tilinpäätöksistä ja konsernitilinpäätöksistä annetun direktiivin 70 artiklan 2 kohta oikeuttaa jäsenvaltion määräämään, että direktiivin tarkoittamia säädöksiä ja määräyksiä sovelletaan ensimmäisen kerran tilinpäätöksiin ja konsernitilinpäätöksiin niiltä

tilikausilta, jotka alkavat 1 päivänä tammikuuta 1995 tai kalenterivuoden 1995 aikana. Tähän liittyen ehdotetaan, että lakiehdotuksen tilinpäätöstä koskevan 10 luvun 1, 4, 8 ja 9 §:n säännöksiä sovellettaisiin vakuutusyhdistyksessä ensimmäisen kerran siltä tilikaudelta, joka päättyy 31 päivänä joulukuuta 1995, pidettävään kirjanpitoon.

Vakuutusyhdistystarkastus lakkautetaan 1.7.1995 lukien. Tarkastuksen tehtävät sekä varat ja velat siirtyvät tästä ajankohdasta sosiaali- ja terveysministeriölle.

Laki

vakuutusyhdistyslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 31 päivänä joulukuuta 1987 annetun vakuutusyhdistyslain (1250/87) 1 luvun 4 §:n 3 momentti, 8 luvun 2 §:n 1 momentti, 10 luvun 4 §, 11 luvun 8 §, 12 luvun 2 §, 7—10 § ja 13 luvun 3 §,

sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 4 §:n 3 momentti, 12 luvun 2 §:n 1 momentti, 7 §:n 2 ja 3 momentti ja 9 § 11 päivänä kesäkuuta 1993 annetussa laissa (483/93),

muutetaan 1 luvun 5 §:n 3 momentti, 8 luvun 1 §:n 2 momentti, 2 §:n 2 ja 3 momentti, 10 luvun 1 §:n 2 ja 3 momentti, 3 §:n 2, 4 ja 5 momentti, 3 a §, 5 §, 8 §:n 3 ja 4 kohta, 10 a luvun 1 §:n 1 momentti, 4 §, 11 luvun 2 §, 7 §:n 1 momentti, 12 luvun 3 §, 4 §:n 1 momentti, 5 §:n 1 momentti, 6 §:n 1 momentti, 8 §, 13 luvun 1 §:n 1 momentti, 15 luvun 1 §, 16 luvun 8 §:n 5 kohta, 9 §:n 5 a kohta ja 10 §,

sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 5 §:n 3 momentti, 10 luvun 3 a §, 10 a luvun 1 §:n 1 momentti, 3 §:n 2 momentin 1 kohta, 5 §:n 1 momentti ja 13 luvun 1 §:n 1 momentti muutettuna mainitulla 11 päivänä kesäkuuta 1993 annetulla lailla, sekä

lisätään 1 luvun 1 §:ään uusi 3 momentti, jolloin nykyiset 3, 4 ja 5 momentti siirtyvät momenteiksi 4, 5 ja 6, 2 §:ään uusi 3 momentti, 8 luvun 1 §:ään uusi 3 momentti, 10 luvun 3 §:ään uusi 6 momentti, 3 a §:ään uudet 2—7 momentit, 12 luvun 4 §:ään uudet 2 ja 3 momentit, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 4 momentiksi, 6 a §:ään uusi 2 momentti, 12 lukuun uusi 6 b §, 16 luvun 10 §:ään uudet 2 ja 3 momentit, uusi 10 a §, ja 12 §:ään uusi 2 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 10 luvun 3 a § ja 12 luvun 6 a § mainituissa 11 päivänä kesäkuuta 1993 annetussa laissa seuraavasti:

1 luku

Yleisiä säännöksiä

1 §

Jos suuri vakuutusyhdistys aikoo ryhtyä harjoittamaan vakuutusliikettä 2 momentissa säädettyä toiminta-aluetta suuremmalla alueella tai Suomen valtion alueen ulkopuolella, on sen muututtava keskinäiseksi vakuutusyhtiöksi siten kuin 8 luvussa säädetään.

2 §

Vakuutusyhdistyksen takuuosuuden hankinnasta on soveltuvin osin voimassa, mitä vakuutusyhtiölain (1062/79) 3 luvussa säädetään keskinäisen vakuutusyhtiön takuuosuuden hankinnasta.

5 §

Vakuutusyhdistys saa ilman sosiaali- ja terveysministeriön lupaa omistaa muuta liikettä kuin vakuutusliikettä harjoittavassa osakeyhtiössä osake-enemmistön tai enemmistön kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä, jos

yhtiön toimintaa voidaan pitää vakuutusliikeseen liittyvänä tai yhtiö on asunto- tai kiinteistöyhtiö. Mitä edellä säädetään osake-enemmistöstä ja osakkeiden tuottamasta äänimäärästä osakeyhtiössä, sovelletaan myös vastaavaan määräämisvaltaan muussa yhteisössä.

8 luku

Vakuutusyhdistyksen muuttaminen keskinäiseksi vakuutusyhtiöksi

1 §

Yhdistyksen on 1 momentissa mainitun yhdistyskokouksen päätöksen jälkeen haettava aiotulle vakuutusyhtiölle sosiaali- ja terveysministeriöltä vakuutusyhtiölain mukainen toimilupa sekä samalla haettava yhteisömuodon muuttamisesta johtuvalle yhdistysjärjestyksen muutokselle ministeriön vahvistus.

Toimilupahakemukseen on liitettävä suunnitelma aiotusta toiminnasta (*toimintasuunnitelma*) sekä selvitys yhtiön aiotuista hallituksen jäsenistä, toimitusjohtajasta sekä niistä osakista, joiden olisi 1 luvun 2 §:n 3 momentin

mukaisesti tehtävä vakuutusyhtiölain 3 luvun 3 §:ssä tarkoitettu ilmoitus, ja heidän omistussuhteistaan.

2 §

Yhteisömuodon muuttamista koskevasta hakemuksesta ministeriön on, jollei se katso, että hakemus on enemmittä selvityksittä hylättävä, kuulutettava yhdistyksen kustannuksella virallisessa lehdessä ja annettava siitä tieto osakkeille yhdistysjärjestyksessä määrättyllä tavalla sekä kuulutuksessa kehoitettava niitä, jotka tahtovat tehdä muistutuksia hakemusta vastaan, esittämään ne ministeriölle sen määräämässä ajassa, joka saa olla enintään kaksi kuukautta.

Ministeriön on annettava toimilupa ja vahvistettava sitä koskeva yhdistysjärjestyksen muutos siten, kuin vakuutusyhtiölain 2 luvun 5 §:ssä säädetään, jollei 1 §:ssä tarkoitettu toimenpide loukkaa vakuutusten käsittämiä etuja tai minkään osakasryhmän etua.

10 luku

Tilinpäätös

1 §

Kultakin tilikaudelta on laadittava tilinpäätös, joka käsittää tuloslaskelman, taseen, niiden liitteet ja toimintakertomuksen.

Vakuutusyhdistyksen kirjanpidossa on sen estämättä, mitä muualla laissa säädetään, noudatettava tämän luvun säännöksiä ja sosiaali- ja terveysministeriön antamia vakuutustoiminnan erityisluonteesta johtuvia määräyksiä.

3 §

Vakuutusmaksuvastuu vastaa voimassaolevissa vakuutussopimuksissa tarkoitetuista tulevista vakuutustapahtumista johtuvien suoritus-ten ja näistä vakuutuksista aiheutuvien muiden menojen pääoma-arvoa vähennettynä tulevien vakuutusmaksujen pääoma-arvolla ja lisätyn kesken sovitun vakuutusajan rauenneista vakuutuksista ehkä aiheutuvan vastuun pääoma-arvolla. Vakuutussopimuksen luonteen niin edellyttäessä vakuutusmaksuvastuu voidaan määrätä maksettujen vakuutusmaksujen ja vakuutukselle hyvitettyjen muiden tuottojen yhteismääränä vähennettynä vakuutusturvan yl-

läpitämisestä ja vakuutuksen hoitamisesta vakuutussopimuksen mukaan perityillä kuluilla.

Jos vakuutuksen on antanut yhtä useampi vakuutuslaitos ehdoin, että ne ovat vastuussa omasta ja toistensa puolesta, saadaan sellaisesta ehdosta huolimatta jättää vastuuvelkaan ottamatta se osa vastuun pääoma-arvosta, joka sopimuksen mukaan kuuluu toiselle suomalaiselle vakuutuslaitokselle tai ulkomaiselle ETA-vakuutusyhtiölle, jollei se ole selvitystilassa tai 13 luvun 3 §:ssä tai 12 luvun 6 b §:ssä tarkoitettussa asemassa. Viimeksi mainituissa tapauksissa, tai kun kysymyksessä on muu ulkomainen vakuutusyhtiö, sosiaali- ja terveysministeriöllä on oikeus päättää, saadaanko ja missä määrin toiselle vakuutuslaitokselle kuuluvan vastuun pääoma-arvo jättää vastuuvelkaan ottamatta.

Yhdistyksellä on oltava turvaavat lasku-rusteet vastuuvelan määräämiseksi. Sosiaali ja terveysministeriö voi vaatia ennakkovahvistuksen vastuuvelan määräämisessä noudatettaville tilastollisille ja korkoutusta koskeville menetelmille. Vastuuvelan sisällöstä ja turvaavuuden vastuuvelalle asettamista vaatimuksista säädetään tarkemmin asetuksella.

3 a §

Vakuutusyhdistyksen on katettava 3 §:ssä tarkoitettu vastuuvelka.

Vastuuvelkaa katettaessa on otettava huomioon, millaista vakuutusliikettä yhdistys harjoittaa, ja tämän mukaisesti huolehdittava katteeseen kuuluvien varojen varmuudesta, tuotosta ja rahaksi muutettavuudesta sekä niiden asianmukaisesta monipuolisuudesta ja hajauttamisesta.

Ensivakuutusliikettä harjoittavan vakuutusyhdistyksen on katettava vastuuvelka jäljempänä tässä pykälässä säädettyihin omaisuuslajeihin kuuluvien sellaisin varoin, jotka käypään arvoon sosiaali- ja terveysministeriön määräämien perusteiden mukaan arvostettuina riittävät kattamaan vastuuvelan, josta ensin on vähennetty seuraavat erät:

1) annettua jälleenvakuutusliikettä vastaava osuus enintään ministeriön hyväksymään määrään;

2) saatua jälleenvakuutusliikettä vastaava osuus sitä vastaavien jälleenvakuutustalletesamisten määrään saakka;

3) takautumisoikeuteen perustuvat saamiset;

4) niiden vakuutuksen kohteena olevien va-

hingoittuneiden esineiden arvo, joiden omistusoikeus siirtyy tai on siirtynyt vakuutusyhdistykselle;

5) vakuutusten hankinnasta aiheutuneet menot, jotka on aktivoitu taseen vastaaviin; ja

6) ministeriön erityisistä syistä vähennettäviksi hyväksymät muut erät.

Ministeriö voi erityisestä syystä sallia tai määrätä, että tietyt katteeseen kuuluvat varat arvostetaan niiden käyvästä arvosta poikkeavasti.

Vastuuvelan katteen on asetuksessa säädettyin rajoituksin oltava:

1) joukkovelkakirjalainoja ja muita rahoja pääomamarkkinavälineitä;

2) velkasitoumuksiin perustuvia laina- ja muita saamisia;

3) osakkeita ja muita tuotoiltaan vaihtelevia omistussuoksia;

4) osuuksia sijoitusrahastoissa ja muissa niihin rinnastettavissa yhteissijoitusyrityksissä;

5) kiinteistöjä, rakennuksia ja kiinteään omaisuuteen kohdistuvia oikeuksia, kuten nautinta- ja käyttöoikeuksia ja tontinvuokraoikeuksia; osakkeita ja osuuksia kiinteistöyhteisöissä; oikeuksia vesivoimalaitoksen käytössä olevaan vesivoimaan edellyttäen, että vesivoiman käyttöoikeuden vakuudeksi on vahvistettu kiinnitys; rakennusaikaisia saamisia sellaiselta kiinteistöyhteisöltä, joka omistaa tässä kohdassa tarkoitettuja varoja ja jossa vakuutusyhdistyksellä katteen haltijana on määräämisvalta;

6) ensi- ja jälleenvakuutusliikkeestä johtuvia saamisia vakuutuksenottajilta, vakuutuksenantajilta ja vakuutusedustajilta;

7) verosaamisia ja muita saamisia valtioilta ja muilta julkisyhteisöiltä;

8) saamisia takuurahastoilta;

9) muita kuin 5 kohdassa tarkoitettuja aineellisiin hyödykkeisiin luettavia varoja;

10) rahaa ja pankkisaamisia, talletuksia luotolaitoksissa ja muissa laitoksissa, joilla on oikeus vastaanottaa talletuksia;

11) siirtosaamisia, kuten kertyneitä korkoja, kertyneitä vuokria ja muita tulojäämiä sekä menoennakoita.

Ministeriö voi vakuutusyhdistyksen pyynnöstä hyväksyä vastuuvelan katteeksi määräajaksi muitakin kuin 5 momentissa tarkoitettuja varoja.

Mitä 1 ja 2 sekä 8 momentissa säädetään, koskee myös sellaista vakuutusyhdistystä, joka harjoittaa yksinomaan jälleenvakuutusliikettä.

Ministeriö antaa tarkemmat määräykset tämän pykälän soveltamisesta.

5 §

Vakuutusyhdistyksellä tilikauden päättyessä jäljellä olevien sijoitusten hankintameno on poistettava vaikutusajanaan suunnitelman mukaan. Sijoitusten taseeseen merkittävää hankintamenoa on alennettava tulosvaikutteisesti, jos sijoituksen käypä arvo on tilikauden päättyessä sen hankintamenoa tai tämän momentin perusteella aikaisemmin tehdyillä arvonalennuksilla vähennettyä hankintamenoa pienempi. Jollei sosiaali- ja terveysministeriö erityisestä syystä toisin määrää, käyttöomaisuudeksi ja saamiseksi katsottavien sijoitusten osalta alentaminen voidaan jättää suorittamatta, jos arvon alentumista on pidettävä tilapäisenä. Arvon alennus on palautettava tulosvaikutteisesti hankintamenoon siltä osin kuin sijoituksen käypä arvo seuraavien tilikausien päättyessä mahdollisesti ylittää alennetun hankintamenon.

Joukkovelkakirjalainat ja muut raho- ja pääomamarkkinavälineet voidaan merkitä taseeseen 1 momentista poikkeavalla tavalla siten kuin sosiaali- ja terveysministeriö tarkemmin määrää.

Jos maa- tai vesialueen, rakennuksen, arvopaperin tai muun niihin verrattavan hyödykkeen käypä arvo on tilikauden päättyessä pysyvästi hankintamenoa olennaisesti suurempi, voidaan taseeseen merkitä hankintamenon lisäksi enintään käyvän arvon ja hankintamenon erotuksen suuruinen arvonorotus. Jos hyödykkeen arvoa on tilikauden aikana korotettu, on korotusta vastaava määrä merkittävä sijoitusomaisuudeksi katsottavan hyödykkeen osalta tuloslaskelmaan ja käyttöomaisuudeksi katsottavan hyödykkeen osalta taseen vastattiin arvonorotusrahastoon.

Hyödyke siirretään sijoitusomaisuudeksi tai käyttöomaisuudeksi katsottavien sijoitusten ryhmästä toiseen 1—3 momentissa tarkoitettun tasearvon määräisenä.

Jos arvonorotus osoittautuu aiheettomaksi, tuloslaskelmaan merkitty arvonorotus on oikaistava tulosvaikutteisesti ja arvonorotusrahastoon merkitty arvonorotus on peruutettava.

Arvonorotusrahastoa saadaan käyttää ainostaan vakuutusyhdistyksen pohjarahaston kartuttamiseen ja tällöinkin vain, jos rahasto on muodostunut käyttöomaisuudeksi katsotta-

vien sijoitusten arvonkorotuksista. Arvonkorotusta peruutettaessa on rahastoon merkittyä pääomaa vähennettävä peruutettavalla määrällä. Jos pohjarahastoa on kartutettu käyttämällä hyväksi arvonkorotusrahastoa eikä rahastoon merkittyä pääomaa voida pienentää peruutettavalla määrällä, on vastaava määrä merkittävä vapaan oman pääoman vähennykseksi.

Taseen liitteenä on ilmoitettava tase-eräkohtaisesti sijoitusten hankintameno ja käypä arvo.

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarkemat määräykset sijoitusten käyvän arvon ja hankintamenon määrittämisestä sekä rakennusten suunnitelman mukaisten poistojen esittämistavasta.

8 §

Tuloslaskelmassa tai taseessa taikka niiden liitteenä on annettava seuraavat tiedot:

3) jos tilikauden poistot määriltään ja perusteiltaan huomattavasti eroavat edellisen tilinpäätöksen poistoista, on siitä annettava perusteltu selostus. Muutoinkin on annettava selostus sellaisista tilikauden tulokseen sisältyvistä tuotto- ja kulueristä, jotka merkittävällä tavalla vaikuttavat tuloksen vertailukelpoisuuteen edellisen tilinpäätöksen kanssa, tai jotka muulla tavoin ovat merkitykseltään huomattavia; ja

4) vakuutusyhdistyksen hallintoneuvoston tai hallituksen jäsenien taikka toimitusjohtajan osalta heidän näistä tehtävistään syntyvät tai tehdyt eläkesitoumukset sekä heille myönnetty lainat yhteismäärinä ja olennaiset tiedot lainojen ehdoista ja takaisinmaksusta.

10 a luku

Toimintapääoma

1 §

Vakuutusyhdistyksen toimintapääomalla tarkoitetaan sitä määrää, jolla vakuutusyhdistyksen varojen on katsottava ylittävän yhdistyksen velat ja muut niihin rinnastettavat sitoumukset. Varat, velat ja sitoumukset määritellään ja arvioidaan niiden luonne huomioon ottaen sosiaali- ja terveysministeriön määräämien perusteiden mukaisesti.

4 §

Suuren vakuutusyhdistyksen oman pääoman on oltava vähintään puolet 3 §:n mukaisesta

vakuutusyhdistyksen takuumäärästä. Sosiaali- ja terveysministeriön määräämin ehdoin omaan pääomaan rinnastetaan tätä pykälää sovellettaessa vakuutusyhdistyksen ottama laina, jolla on huonompi etuoikeus kuin vakuutusyhdistyksen muilla sitoumuksilla.

11 luku

Ylijäämänjako ja yhdistyksen varojen muu käyttö

2 §

Ylijäämänjako ei saa ylittää viimeksi kuluneelta tilikaudelta vahvistetun taseen mukaisen ylijäämän ja vakuutusyhdistyksen muun vapaan oman pääoman yhteismäärää vähennettynä taseen osoittamalla alijäämällä sekä määrällä, joka 3 §:n johdosta tai yhdistysjärjestyksen mukaan on siirrettävä vararahastoon tai muutoin jätettävä jakamatta. Ylijäämänjako on kielletty, jos vakuutusyhdistyksen oma pääoma alittaa 2 luvun 5 §:n 3 momentissa tai 10 a luvun 4 §:ssä säädetyn vähimmäismäärän. Omaan pääomaan ei tällöin rinnasteta 10 a luvun 4 §:ssä tarkoitettua vakuutusyhdistyksen ottamaa lainaa.

7 §

Rahalainan antaminen vakuutusyhdistyksen hallituksen tai hallintoneuvoston jäsenelle taikka toimitusjohtajalle on sallittu vain viimeksi kuluneelta tilikaudelta vahvistetun taseen osoittaman vapaan oman pääoman puitteissa ja edellyttäen, että lainalla on takaus, jonka on antanut Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa toimiluvan saanut talletuspankki, tai muu turvaava vakuus. Sama koskee lainan antamista edellä mainitun henkilön aviopuolisolle, veljelle tai sisarelle taikka sille, joka on tällaiseen henkilöön suoraan ylenevässä tai alenevässä sukulaisuus- tai lankoussuhteessa taikka sellaisessa lankoussuhteessa, että toinen heistä on naimisissa toisen veljen tai sisaren kanssa.

12 luku

Vakuutusyhdistysten valvonta

3 §

Terveen ja toimivan taloudellisen kilpailun turvaamiseksi vahingollisilta kilpailunrajoituk-

silta vakuutusyhdistysten toiminnassa on soveltuvasti noudatettava, mitä vakuutusyhtiölain 14 a luvussa säädetään.

4 §

Sosiaali- ja terveysministeriön tehtävänä on valvoa, että vakuutusyhdistykset toimivat lain, yhdistysjärjestyksensä ja hyvän vakuutustavan mukaisesti.

Ministeriön tehtävänä on suorittaa yhdistysten tarkastus niin usein ja siinä laajuudessa kuin valvontatehtävien hoito vaatii.

Ministeriön tarkastusoikeuteen kuuluu vakuutusyhdistyksen liikkeen ja muun toiminnan tarkastaminen sen toimitiloissa sekä osallistuminen kokouksiin, joissa päätösvaltaa tarkastettavissa asioissa käytetään, ei kuitenkaan päätöksen tekoon.

5 §

Vakuutusyhdistyksen on vuosittain kuukauden kuluessa siitä yhdistyskokouksesta, jossa tilinpäätös on vahvistettu, toimitettava sosiaali- ja terveysministeriölle sen vahvistaman kaavan mukainen kertomus toiminnastaan ja tilastaan. Kertomukseen on liitettävä jäljennökset 10 luvun 11 §:ssä tarkoitetuista asiakirjoista.

6 §

Sosiaali- ja terveysministeriö voi antaa vakuutusyhdistykselle huomautuksen, kehottaa yhdistystä korjaamaan asian määräajassa tai kieltää yhdistystä jatkamasta ministeriön virheellisenä pitämää menettelyä, jos vakuutusyhdistys ei noudata lakia, yhdistysjärjestystään tai sosiaali- ja terveysministeriön tämän lain nojalla antamia määräyksiä, jos yhdistys on käyttänyt hyvän vakuutustavan vastaisia menettelytapoja taikka jos yhdistyksen toiminnassa on ilmennyt väärinkäytöksiä.

6 a §

Suuren vakuutusyhdistyksen, jonka toimintapääoma on pienempi kuin 10 a luvun 3 §:n mukainen takuumäärä, tai vakuutusyhdistyksen, jonka oma pääoma ei täytä 2 luvun 5 §:n 3 momentin tai 10 a luvun 4 §:n vähimmäisvaatimuksia, on viipymättä toimitettava sosiaa-

li- ja terveysministeriön hyväksyttäväksi lyhyen aikavälin rahoitussuunnitelma.

6 b §

Sosiaali- ja terveysministeriö voi ottaa haltuunsa yhdistyksen hallinnassa olevaa omaisuutta taikka kieltää yhdistystä luovuttamasta tai panttaamasta tällaista omaisuutta, jos

1) vakuutusyhdistys ei täytä 10 luvun 3 a §:n vastuuvelan katetta koskevia vaatimuksia,

2) vakuutusyhdistys ei täytä tämän luvun 6 a §:n 2 momentissa mainittuja 10 a luvussa yhdistyksen toimintapääomalle ja omalle pääomalle 2 luvun 5 §:ssä ja 10 a luvussa asetettuja vaatimuksia sekä

3) jos vakuutusyhdistys ei enää täytä tämän luvun 6 a §:n 1 momentissa mainittuja 10 a luvussa yhdistyksen toimintapääomalle asetettuja vaatimuksia ja ministeriöllä on aihetta olettaa yhdistyksen tilan edelleen heikkenevän tai jos ministeriö katsoo yhdistyksen olevan joutumassa tällaiseen tilaan.

8 §

Vakuutusyhdistystarkastuksen ja sen edustajan oikeuksista on soveltuvin osin voimassa, mitä sosiaali- ja terveysministeriön oikeuksista säädetään 4 §:n 3 momentissa ja 5 §:n 2 momentissa.

13 luku

Selvitystila ja purkaminen

1 §

Vakuutusyhdistys on asetettava selvitystilaan ja purettava, jollei 12 luvun 6 a §:n 2 momentissa mainittuja 2 tai 10 a luvussa asetettuja vaatimuksia ole täytetty kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun asia ilmoitettiin yhdistyskokoukselle. Sosiaali- ja terveysministeriöllä on kuitenkin oikeus pidentää määräaikaa enintään vuodeksi, jollei vakuutettuja etuja näin vaaranneta.

15 luku

Vahingonkorvausvelvollisuus

1 §

Perustaja, hallituksen jäsen, hallintoneuvoston jäsen ja toimitusjohtaja on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka hän on toimes-

saan tahallisesti tai tuottamuksesta aiheuttanut yhdistykselle. Sama koskee vahinkoa, joka tätä lakia, yhdistysjärjestystä tai vakuutusta koskevia perusteita rikkomalla on aiheutettu osakkaalle tai muulle henkilölle.

16 luku

Erinäisiä säännöksiä

8 §

Joka

5) ministeriön 12 luvun 6 b §:n nojalla määräämän kiellon vastaisesti luovuttaa tai panttaa yhdistyksen hallinnassa olevaa omaisuutta,

on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, *vakuutusyhdistysrikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään thdeksi vuodeksi.

9 §

Joka

5 a) sosiaali- ja terveysministeriön 1 luvun 2 §:n 3 momentin perusteella antaman kiellon vastaisesti hankkii takuusuusia;

on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, *vakuutusyhdistysrikkomuksesta* sakkoon.

10 §

Joka tässä laissa säädettyjä tehtäviä täyttäessään tai yhdistyksen muun kuin tämän lain mukaisen toimielimen jäsenenä taikka 2 momentin nojalla on saanut tietää vakuutusyhdistyksen tai jonkun muun taloudellista asemaa taikka jonkun henkilön terveydentilaa koskevan seikan taikka liike- tai ammattisalaisuuden, on velvollinen pitämään sen salassa, jollei se, jonka hyväksi salassapitovelvollisuus on säädetty, anna suostumustaan sen ilmaisemiseen.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, vakuutusyhdistyksellä ja sosiaali- ja terveysministeriöllä on oikeus luovuttaa vakuutussalaisuuden piiriin kuuluvia tietoja syyttäjän ja esitutkintaviranomaiselle rikoksen selvittämiseksi, rahoitustarkastukselle, muulle rahoitusmarkkinointia valvovalle viranomaiselle ja muualla laissa edellä mainittujen tietojen saantiin oikeutetulle viranomaiselle. Lisäksi vakuutusyhdistyksellä ja sosiaali- ja terveysministeriöllä

on oikeus luovuttaa vakuutussalaisuuden piiriin kuuluvia tietoja vakuutusyhdistyksen tilintarkastajalle.

Sen lisäksi, mitä edellä 2 momentissa säädetään, sosiaali- ja terveysministeriö voi käyttää tämän pykälän mukaisen vakuutussalaisuuden piiriin kuuluvia tietoja vain

1) tarkistaakseen, että vakuutustoiminnan aloittamisen edellytykset on täytetty,

2) vakuutusyhdistysten toiminnan, erityisesti vakuutusteknisen vastuuelan, toimintapäätöksen, hallinto- ja kirjanpitoimenettelyn sekä sisäisen tarkastustoiminnan valvontaan,

3) pakotteiden asettamiseen sekä

4) ministeriön päätöksistä tehtyihin valituksiin vastaamiseen.

10 a §

Joka luvottomasti ilmaisee 10 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tietoja, on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, *vakuutussalaisuuden luvottomasta ilmaisemisesta* sakkoon.

Virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytettä 1 momentissa mainitusta rikoksesta, ellei asianomistaja ole ilmoittanut rikosta syytteeseen pantavaksi.

12 §

Jälleenvakuutuksen ja matkailijoille annettun avun osalta sosiaali- ja terveysministeriö voi antaa Euroopan talousalueesta tehdystä sopimuksesta johtuvia tarkempia määräyksiä sekä myöntää sellaisen vakuutusliikkeen luonteesta tai edellä mainitusta sopimuksesta johtuvia poikkeuksia tämän lain säännöksiin.

1. Tämä laki tulee voimaan kuuta 199 . Tässä laissa esitetty vakuutusyhdistyslain muutos, jolla kumotaan 12 luvun 2 § sekä 7—10 §, tulee voimaan 1.7.1995.

2. Vakuutusyhdistyksiin, jotka on merkitty kaupparekisteriin ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan mainitun ajankohdan jälkeen tätä lakia.

3. Vakuutusyhdistyksellä, joka on toiminnassa tämän lain tullessa voimaan, on kaupparekisteriin merkityn yhdistysjärjestyksen mukainen oikeus vakuutusliikkeen harjoittamiseen.

4. Tämän lain 10 luvun 1, 4, 7 ja 8 §:n säännöksiä sovelletaan ensimmäisen kerran sitä tilikaudelta, joka päättyy 31 joulukuuta 1995, pidettävään kirjanpitoon.

5. Vakuutusyhdistystarkastuksen toiminta lakkaa 1.7.1995. Vakuutusyhdistystarkastukselle kuuluvat tehtävät sekä varat ja velat siirtyvät mainitusta ajankohdasta sosiaali- ja terveysministeriölle.

6. Tällä lailla kumotaan 8 päivänä joulukuuta 1994 annettu asetus vakuutusyhdistystarkastuksesta (1141/94).

Helsingissä 13 päivänä tammikuuta 1995

Tasavallan Presidentti
MARTTI AHTISAARI

Sosiaali- ja terveysministeri *Jorma Huuhtanen*

Laki

vakuutusyhdistyslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 31 päivänä joulukuuta 1987 annetun vakuutusyhdistyslain (1250/87) 1 luvun 4 §:n 3 momentti, 8 luvun 2 §:n 1 momentti, 10 luvun 4 §, 11 luvun 8 §, 12 luvun 2 §, 7—10 § ja 13 luvun 3 §,

sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 4 §:n 3 momentti, 12 luvun 2 §:n 1 momentti, 7 §:n 2 ja 3 momentti ja 9 § 11 päivänä kesäkuuta 1993 annetussa laissa (483/93),

muutetaan 1 luvun 5 §:n 3 momentti, 8 luvun 1 §:n 2 momentti, 2 §:n 2 ja 3 momentti, 10 luvun 1 §:n 2 ja 3 momentti, 3 §:n 2, 4 ja 5 momentti, 3 a §, 5 §, 8 §:n 3 ja 4 kohta, 10 a luvun 1 §:n 1 momentti, 4 §, 11 luvun 2 §, 7 §:n 1 momentti, 12 luvun 3 §, 4 §:n 1 momentti, 5 §:n 1 momentti, 6 §:n 1 momentti, 8 §, 13 luvun 1 §:n 1 momentti, 15 luvun 1 §, 16 luvun 8 §:n 5 kohta, 9 §:n 5 a kohta ja 10 §,

sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 5 §:n 3 momentti, 10 luvun 3 a §, 10 a luvun 1 §:n 1 momentti, 3 §:n 2 momentin 1 kohta, 5 §:n 1 momentti ja 13 luvun 1 §:n 1 momentti muutettuna mainitulla 11 päivänä kesäkuuta 1993 annetulla lailla, sekä

lisätään 1 luvun 1 §:ään uusi 3 momentti, jolloin nykyiset 3, 4 ja 5 momentti siirtyvät momenteiksi 4, 5 ja 6, 2 §:ään uusi 3 momentti, 8 luvun 1 §:ään uusi 3 momentti, 10 luvun 3 §:ään uusi 6 momentti, 3 a §:ään uudet 2—7 momentit, 12 luvun 4 §:ään uudet 2 ja 3 momentit, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 4 momentiksi, 6 a §:ään uusi 2 momentti, 12 lukuun uusi 6 b §, 16 luvun 10 §:ään uudet 2 ja 3 momentit, uusi 10 a §, ja 12 §:ään uusi 2 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 10 luvun 3 a § ja 12 luvun 6 a § mainitussa 11 päivänä kesäkuuta 1993 annetussa laissa seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 luku

Yleisiä säännöksiä

1 luku

Yleisiä säännöksiä

1 §

Jos suuri vakuutusyhdistys aikoo ryhtyä harjoittamaan vakuutusliikettä 2 momentissa säädettyä toiminta-aluetta suuremmalla alueella tai Suomen valtion alueen ulkopuolella, on sen muututtava keskinäiseksi vakuutusyhtiöksi siten kuin 8 luvussa säädetään.

2 §

Vakuutusyhdistyksen takuuosuuden hankinnasta on soveltuvin osin voimassa, mitä vakuutusyhtiölain (1062/79) 3 luvussa säädetään keskinäisen vakuutusyhtiön takuuosuuden hankinnasta.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 §

4 §

Vakuutusyhdistys saa sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, harjoittaa henkivakuutusluokan 1 alakohdassa c tarkoitettua korkeintaan kymmeneksi vuodeksi annettua lisävakuutusta, jos sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että yhdistyksellä on tämän vakuutusliikkeen harjoittamiseen riittävät toimintaedellytykset ja vahvistaa tätä koskevan yhdistysjärjestyksen määräyksen.

(kumotaan)

5 §

Vakuutusyhdistyksellä ei saa yksin eikä yhdessä toisten vakuutusyhdistysten taikka vakuutusyhtiöiden kanssa ilman sosiaali- ja terveysministeriön lupaa olla muuta liikettä kuin vakuutusliikettä harjoittavassa osakeyhtiössä osake-enemmistöä tai enemmistöä kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä, jollei yhtiön toimintaa voida pitää vakuutusliikkeen liittyvänä ja tämän kannalta tarkoituksenmukaisena taikka jollei yhtiö ole asunto- tai kiinteistöyhtiö. Mitä edellä on sanottu osake-enemmistöstä ja osakkeiden tuottamasta äänimäärästä osakeyhtiössä, sovelletaan myös vastaavaan määräämisvaltaan muussa yhteisössä.

Vakuutusyhdistys saa ilman sosiaali- ja terveysministeriön lupaa omistaa muuta liikettä kuin vakuutusliikettä harjoittavassa osakeyhtiössä osake-enemmistön tai enemmistön kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä, jos yhtiön toimintaa voidaan pitää vakuutusliikkeen liittyvänä tai yhtiö on asunto- tai kiinteistöyhtiö. Mitä edellä säädetään osake-enemmistöstä ja osakkeiden tuottamasta äänimäärästä osakeyhtiössä, sovelletaan myös vastaavaan määräämisvaltaan muussa yhteisössä.

8 luku

8 luku

Vakuutusyhdistyksen muuttaminen keskinäiseksi vakuutusyhtiöksi

Vakuutusyhdistyksen muuttaminen keskinäiseksi vakuutusyhtiöksi

1 §

Yhdistyksen on 1 momentissa mainitun yhdistyskokouksen päätöksen jälkeen haettava aiotulle vakuutusyhtiölle valtioneuvostolta vakuutusyhtiölain (1062/79) mukainen toimilupa. Hakemukseen on liitettävä yhdistyskokouksessa hyväksytty yhteisömuodon muuttamisesta johtuva yhdistysjärjestyksen muutos.

Yhdistyksen on 1 momentissa mainitun yhdistyskokouksen päätöksen jälkeen haettava aiotulle vakuutusyhtiölle sosiaali- ja terveysministeriöltä vakuutusyhtiölain mukainen toimilupa sekä samalla haettava yhteisömuodon muuttamisesta johtuvalle yhdistysjärjestyksen muutokselle ministeriön vahvistus.

Toimilupahakemukseen on liitettävä suunnitelma aiotusta toiminnasta (toimintasuunnitelma) sekä selvitys yhtiön aiotuista hallituksen jäsenistä, toimitusjohtajasta sekä niistä osakkaista, joiden olisi 1 luvun 2 §:n momentin mukaisesti tehtävä vakuutusyhtiölain 3 luvun 3 §:ssä tarkoitettu ilmoitus, ja heidän omistossuoksistaan.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

Valtioneuvoston myöntettyä 1 §:ssä tarkoitettua toimiluvan vakuutusyhdistyksen on haettava sosiaali- ja terveysministeriön suostumus yhdistyksen muuttamiselle keskinäiseksi vakuutusyhtiöksi sekä samalla haettava yhteisömuodon muuttamisesta johtuvalle yhdistysjärjestyksen muutokselle ministeriön vahvistus.

Ministeriön suostumusta koskevasta hakemuksesta ministeriön on, jollei se katso, että hakemus on enemmittä selvityksittä hylättävä, kuulutettava yhdistyksen kustannuksella virallisessa lehdessä ja annettava siitä tieto osakkeille yhdistysjärjestyksessä määrättyllä tavalla sekä kuulutuksessa kehoitettava niitä, jotka tahtovat tehdä muistutuksia hakemusta vastaan, esittämään ne ministeriölle sen määrämässä ajassa, joka saa olla enintään kaksi kuukautta.

Ministeriön on annettava suostumuksensa, jollei 1 §:ssä tarkoitettu toimenpide loukkaa vakuutusten käsittämiä etuja tai minkään osakasyhmän etua.

10 luku

Tilinpäätös

1 §

Kultakin tilikaudelta on laadittava tilinpäätös, joka käsittää tuloslaskelman, taseen ja toimintakertomuksen.

Vakuutusyhdistyksen kirjanpidossa on sen estämättä, mitä muualla laissa on säädetty noudatettava tämän luvun säännöksiä ja sosiaali- ja terveysministeriön antamia vakuutus toiminnan erityisluonteesta johtuvia ohjeita.

3 §

Vakuutusmaksuvastuu vastaa voimassa olevissa vakuutus sopimuksissa tarkoitetuista tulevista vakuutustapahtumista johtuvien suoritus ten ja näistä vakuutuksista aiheutuvien muiden menojen pääoma-arvoa, vähennettynä tulevien vakuutusmaksujen pääoma-arvolla.

2 §

(kumotaan)

Yhteisömuodon muuttamista koskevasta hakemuksesta ministeriön on, jollei se katso, että hakemus on enemmittä selvityksittä hylättävä, kuulutettava yhdistyksen kustannuksella virallisessa lehdessä ja annettava siitä tieto osakkeille yhdistysjärjestyksessä määrättyllä tavalla sekä kuulutuksessa kehoitettava niitä, jotka tahtovat tehdä muistutuksia hakemusta vastaan, esittämään ne ministeriölle sen määrämässä ajassa, joka saa olla enintään kaksi kuukautta.

Ministeriön on annettava *toimilupa ja vahvistettava sitä koskeva yhdistysjärjestyksen muutos siten, kuin vakuutusyhtiölain 2 luvun 5 §:ssä säädetään, jollei 1 §:ssä tarkoitettu toimenpide loukkaa vakuutusten käsittämiä etuja tai minkään osakasyhmän etua.*

10 luku

Tilinpäätös

Kultakin tilikaudelta on laadittava tilinpäätös, joka käsittää tuloslaskelman, taseen, niiden liitteet ja toimintakertomuksen.

Vakuutusyhdistyksen kirjanpidossa on sen estämättä, mitä muualla laissa säädetään, noudatettava tämän luvun säännöksiä ja sosiaali- ja terveysministeriön antamia vakuutus toiminnan erityisluonteesta johtuvia määräyksiä.

Vakuutusmaksuvastuu vastaa voimassaolevissa vakuutus sopimuksissa tarkoitetuista tulevista vakuutustapahtumista johtuvien suoritus ten ja näistä vakuutuksista aiheutuvien muiden menojen pääoma-arvoa vähennettynä tulevien vakuutusmaksujen pääoma-arvolla ja lisättyinä kesken sovitun vakuutusajan rauenneista vakuu-

Voimassa oleva laki

Jos vakuutuksen on antanut useampi kuin yksi vakuutuslaitos yhteisesti ehdoin, että ne ovat vastuussa omasta ja toistensa puolesta, saadaan sellaisesta ehdosta huolimatta jättää vastuuelkaan ottamatta se osa vastuun pääoma-arvosta, joka sopimuksen mukaan kuuluu toiselle suomalaiselle vakuutuslaitokselle, jollei se ole selvitystilassa tai 13 luvun 3 §:ssä tarkoitussa asemassa. Viimeksi mainituissa ja muissa tapauksissa sosiaali- ja terveysministeriö määrää, saadaanko ja missä määrin toiselle vakuutuslaitokselle kuuluvan vastuun pääoma-arvo jättää vastuuelkaan ottamatta.

Vastuuelvan laskemisessa on noudatettava ministeriön antamia tai yhdistyksen hakemuksesta vahvistamia perusteita.

3 a §

Vakuutusyhdistyksen on katettava 3 §:ssä tarkoitettu vastuuelva. Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarkemmat määräykset tämän pykälän soveltamisesta.

Ehdotus

tuksista ehkä aiheutuvan vastuun pääoma-arvolla. Vakuutus sopimuksen luonteen niin edellyttäessä vakuutusmaksuvastuu voidaan määrätä maksettujen vakuutusmaksujen ja vakuutukselle hyvitettyjen muiden tuottojen yhteismääränä vähennettynä vakuutusturvan ylläpitämisestä ja vakuutuksen hoitamisesta vakuutus sopimuksen mukaan perityillä kuluilla.

Jos vakuutuksen on antanut yhtä useampi vakuutuslaitos ehdoin, että ne ovat vastuussa omasta ja toistensa puolesta, saadaan sellaisesta ehdosta huolimatta jättää vastuuelkaan ottamatta se osa vastuun pääoma-arvosta, joka sopimuksen mukaan kuuluu toiselle suomalaiselle vakuutuslaitokselle tai ulkomaiselle ETA-vakuutusyhtiölle, jollei se ole selvitystilassa tai 13 luvun 3 §:ssä tai 12 luvun 6 b §:ssä tarkoitussa asemassa. Viimeksi mainituissa tapauksissa, tai kun kysymyksessä on muu ulkomainen vakuutusyhtiö, sosiaali- ja terveysministeriöllä on oikeus päättää, saadaanko ja missä määrin toiselle vakuutuslaitokselle kuuluvan vastuun pääoma-arvo jättää vastuuelkaan ottamatta.

Yhdistyksellä on oltava turvaavat laskuperusteet vastuuelvan määrittämiseksi. Sosiaali ja terveysministeriö voi vaatia ennakko vahvistuksen vastuuelvan määrittämisessä noudatettaville tilastollisille ja korkoutusta koskeville menetelmille. Vastuuelvan sisällöstä ja turvaavuuden vastuuelvalle asettamista vaatimuksista säädetään tarkemmin asetuksella.

3 a §

Vakuutusyhdistyksen on katettava 3 §:ssä tarkoitettu vastuuelva.

Vastuuelkaa katettaessa on otettava huomioon, millaista vakuutusliikettä yhdistys harjoittaa, ja tämän mukaisesti huolehdittava katteeseen kuuluvien varojen varmuudesta, tuotosta ja rahaksi muutettavuudesta sekä niiden asianmukaisesta monipuolisuudesta ja hajauttamisesta.

Ensivakuutusliikettä harjoittavan vakuutusyhdistyksen on katettava vastuuelka jäljempänä tässä pykälässä säädettyihin omaisuuslajeihin kuuluvien sellaisin varoin, jotka käypään arvoon sosiaali- ja terveysministeriön määräämien perusteiden mukaan arvostettuina riittävät kattamaan vastuuelvan, josta ensin on vähennetty seuraavat erät:

1) annettua jälleenvakuutusliikettä vastaava

Voimassa oleva laki

Ehdotus

osuus enintään ministeriön hyväksymään määrään;

2) saatua jälleenvakuutusliikettä vastaava osuus sitä vastaavien jälleenvakuutustalletesäämisten määrään saakka;

3) takautumisoikeuteen perustuvat saamiset;

4) niiden vakuutuksen kohteena olevien vahingoittuneiden esineiden arvo, joiden omistusoikeus siirtyy tai on siirtynyt vakuutusyhdistykselle; 5) vakuutusten hankinnasta aiheutuneet menot, jotka on aktivoitu taseen vastaaviin; ja

6) ministeriön erityisistä syistä vähennettäviksi hyväksymät muut erät.

Ministeriö voi erityisestä syystä sallia tai määrätä, että tietyt katteeseen kuuluvat varat arvostetaan niiden käyvästä arvosta poikkeavasti.

Vastuuvelan katteen on asetuksessa säädetyin rajoituksin oltava:

1) joukkovelkakirjalainoja ja muita raha- ja pääomamarkkinavälineitä;

2) velkasitoumuksiin perustuvia laina- ja muita saamisia;

3) osakkeita ja muita tuotoiltaan vaihtelevia omistussuosuuksia;

4) osuuksia sijoitusrahastoissa ja muissa niihin rinnastettavissa yhteissijoitusyrityksissä;

5) kiinteistöjä, rakennuksia ja kiinteään omaisuuteen kohdistuvia oikeuksia, kuten nautinta- ja käyttöoikeuksia ja tontinvuokraoikeuksia; osakkeita ja osuuksia kiinteistöyhteisöissä; oikeuksia vesivoimalaitoksen käytössä olevaan vesivoimaan edellyttäen, että vesivoiman käyttöoikeuden vakuudeksi on vahvistettu kiinnitys; rakennusaikaisia saamisia sellaiselta kiinteistöyhteisöltä, joka omistaa tässä kohdassa tarkoitettuja varoja ja jossa vakuutusyhdistyksellä katteen haltijana on määräämisvalta;

6) ensi- ja jälleenvakuutusliikkeestä johtuvia saamisia vakuutuksenottajilta, vakuutuksenantajilta ja vakuutusedustajilta;

7) verosaamisia ja muita saamisia valtioilta ja muilta julkisyhteisöiltä;

8) saamisia takuurahastoilta;

9) muita kuin 5 kohdassa tarkoitettuja aineellisiin hyödykkeisiin luettavia varoja;

10) rahaa ja pankkisaamisia, talletuksia luotolaitoksissa ja muissa laitoksissa, joilla on oikeus vastaanottaa talletuksia;

11) siirtosaamisia, kuten kertyneitä korkoja, kertyneitä vuokria ja muita tulojäämiä sekä menoennakoita.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Ministeriö voi vakuutusyhdistyksen pyynnöstä hyväksyä vastuuvelan katteeksi määrääjäksi muitakin kuin 5 momentissa tarkoitettuja varoja.

Mitä 1 ja 2 sekä 8 momentissa säädetään, koskee myös sellaista vakuutusyhdistystä, joka harjoittaa yksinomaan jälleenvakuutusliikettä.

Ministeriö antaa tarkemmat määräykset tämän pykälän soveltamisesta.

4 §

Jos käyttöomaisuuden arvoa on tilikauden aikana korotettu, on korotusta vastaava määrä merkittävä vastattaviin arvonkorotusrahastoon. Rahastoa saadaan käyttää ainoastaan pohjarahaston kartuttamiseen.

(kumotaan)

5 §

Jos vakuutusyhdistyksen kulumaton sijoitusomaisuus on kirjattu hankintamenoa tai sitä pienempää todennäköistä hankintamenoa taikka luovutushintaa alhaisempaan määrään, on erotus (ennakkokulukirjaus) merkittävä erikseen taseeseen. Tuloslaskelmaan on omana eränä merkittävä ennakkokulukirjauksen muutos tilikauden aikana.

5 §

Vakuutusyhdistyksellä tilikauden päättyessä jäljellä olevien sijoitusten hankintameno aktivoidaan. Rakennusten hankintameno on poistettava vaikutusaikanaan suunnitelman mukaan. Sijoitusten taseeseen merkittävää hankintamenoa on alennettava tulostaikutteisesti, jos sijoituksen käypä arvo on tilikauden päättyessä sen hankintamenoa tai tämän momentin perusteella aikaisemmin tehdyillä arvonalennuksilla vähennettyä hankintamenoa pienempi. Jollei sosiaali- ja terveysministeriö erityisestä syystä toisin määrää, käyttöomaisuudeksi ja saamiseksi katsottavien sijoitusten osalta alentaminen voidaan jättää suorittamatta, jos arvon alenemista on pidettävä tilapäisenä. Arvonalennus on palautettava tulostaikutteisesti hankintamenoa siltä osin kuin sijoituksen käypä arvo seuraavien tilikausien päättyessä mahdollisesti ylittää alennetun hankintamenon.

Joukkovelkakirjalainat ja muut raha- ja pääomamarkkinavälineet voidaan merkitä taseeseen 1 momentista poikkeavalla tavalla siten kuin sosiaali- ja terveysministeriö tarkemmin määrää.

Jos maa- tai vesialueen, rakennuksen, arvopaperin tai muun niihin verrattavan hyödykkeen käypä arvo on tilikauden päättyessä pysyvästi hankintamenoa olennaisesti suurempi, voidaan taseeseen merkitä hankintamenon lisäksi enintään käyvän arvon ja hankintamenon erotuksen suuruinen arvonkorotus. Jos hyödykkeen arvoa on tilikauden aikana korotettu, on korotusta vastaava määrä merkittävä sijoitusomaisuudeksi katsottavan hyödykkeen osalta tuloslaskelmaan ja käyttöomaisuudeksi katsottavan hyödykkeen

Voimassa oleva laki

Ehdotus

osalta taseen vastattaviin arvонkorotusrahas-
toon.

Hyödyke siirretään sijoitusomaisuudeksi tai käyttöomaisuudeksi katsottavien sijoitusten ryhmästä toiseen 1 — 3 momentissa tarkoitetun tasearvon määräisenä.

Jos arvонkorotus osoittautuu aiheettomaksi, tuloslaskelmaan merkitty arvонkorotus on oikaistava tulosvaikutteisesti ja arvонkorotusrahastoon merkitty arvонkorotus on peruutettava.

Arvонkorotusrahastoa saadaan käyttää ainoastaan vakuutusyhdistyksen pohjarahaston kartuttamiseen ja tällöinkin vain, jos rahasto on muodostunut käyttöomaisuudeksi katsottavien sijoitusten arvонkorotuksista. Arvонkorotusta peruutettaessa on rahastoon merkittyä pääomaa vähennettävä peruutettavalla määrällä. Jos pohjarahastoa on kartutettu käyttämällä hyväksi arvонkorotusrahastoa eikä rahastoon merkittyä pääomaa voida pienentää peruutettavalla määrällä, on vastaava määrä merkittävä vapaan oman pääoman vähennykseksi.

Taseen liitteenä on ilmoitettava tase-eräkohtaisesti sijoitusten hankintameno ja käypä arvo.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö antaa tarkemat määräykset sijoitusten käyvän arvон hankintamenon määrittämisestä sekä rakennusten suunnitelman mukaisten poistojen esittämistavasta.

8 §

Tuloslaskelmassa tai taseessa taikka niiden liitteenä on annettava seuraavat tiedot:

3) käyttö- ja sijoitusomaisuuteen kuuluvan kiinteän omaisuuden ja osakkeiden osalta on ilmoitettava verotusarvo tase-erien mukaan eriteltynä; ja

4) jos tilikauden poistot määriltään ja perusteiltaan huomattavasti eroavat edellisen tilinpäätöksen poistoista, on siitä annettava perusteltu selostus. Muutoinkin on annettava selostus sellaisista tilikauden tulokseen sisältyvistä tuotto- ja kulueristä, jotka merkittävällä tavalla vaikuttavat tuloksen vertailukelpoisuuteen edellisen tilinpäätöksen kanssa tai jotka muulla tavoin ovat merkitykseltään huomattavia.

8 §

Tuloslaskelmassa tai taseessa taikka niiden liitteenä on annettava seuraavat tiedot:

3) jos tilikauden poistot määriltään ja perusteiltaan huomattavasti eroavat edellisen tilinpäätöksen poistoista, on siitä annettava perusteltu selostus. Muutoinkin on annettava selostus sellaisista tilikauden tulokseen sisältyvistä tuotto- ja kulueristä, jotka merkittävällä tavalla vaikuttavat tuloksen vertailukelpoisuuteen edellisen tilinpäätöksen kanssa, tai jotka muulla tavoin ovat merkitykseltään huomattavia; ja

4) vakuutusyhdistyksen hallintoneuvoston tai hallituksen jäsenien taikka toimitusjohtajan osalta heidän näistä tehtävistään syntyvät tai tehdyt eläkesitoumukset sekä heille myönnettyt lainat yhteismäärinä ja olennaiset tiedot lainojen ehdoista ja takaisinmaksusta.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

10 a luku

Toimintapääoma

1 §

Vakuutusyhdistyksen toimintapääomalla tarkoitetaan sitä määrää, jolla vakuutusyhdistyksen varojen on niiden luonne huomioon ottaen ja sosiaali- ja terveysministeriön määäämien perusteiden mukaisesti arvioituna katsottava ylittävän vakuutusyhdistyksen velat.

4 §

Suuren vakuutusyhdistyksen oman pääoman on oltava vähintään puolet 3 §:n mukaisesta vakuutusyhdistyksen takuumäärästä.

11 luku

Ylijäämäjako ja yhdistyksen varojen muu käyttö

2 §

Ylijäämäjako ei saa ylittää viimeksi kuluneelta tilikaudelta vahvistetun taseen mukaisen ylijäämän ja vakuutusyhdistyksen muun vapaan oman pääoman yhteismäärää vähennettynä taseen osoittamalla alijäämällä sekä määrällä, joka 3 §:n johdosta tai yhdistysjärjestyksen mukaan on siirrettävä vararahastoon tai muutoin jätettävä jakamatta.

7 §

Rahalainan antaminen vakuutusyhdistyksen hallituksen tai hallintoneuvoston jäsenelle tai toimitusjohtajalle on sallittu vain viimeksi kuluneelta tilikaudelta vahvistetun taseen osoittaman vapaan oman pääoman puitteissa. Sama koskee lainan antamista edellä mainitun hen-

10 a luku

Toimintapääoma

1 §

Vakuutusyhdistyksen toimintapääomalla tarkoitetaan sitä määrää, jolla vakuutusyhdistyksen varojen on katsottava ylittävän yhdistyksen velat ja muut niihin rinnastettavat sitoumukset. Varat, velat ja sitoumukset määritellään ja arvioidaan niiden luonne huomioon ottaen sosiaali- ja terveysministeriön määäämien perusteiden mukaisesti.

4 §

Suuren vakuutusyhdistyksen oman pääoman on oltava vähintään puolet 3 §:n mukaisesta vakuutusyhdistyksen takuumäärästä. *Sosiaali- ja terveysministeriön määäämin ehdoin omaan pääomaan rinnastetaan tätä pykälää sovellettaessa vakuutusyhdistyksen ottama laina, jolla on huonompi etuoikeus kuin vakuutusyhdistyksen muilla sitoumuksilla*

11 luku

Ylijäämänjako ja yhdistyksen varojen muu käyttö

2 §

Ylijäämänjako ei saa ylittää viimeksi kuluneelta tilikaudelta vahvistetun taseen mukaisen ylijäämän ja vakuutusyhdistyksen muun vapaan oman pääoman yhteismäärää vähennettynä taseen osoittamalla alijäämällä sekä määrällä, joka 3 §:n johdosta tai yhdistysjärjestyksen mukaan on siirrettävä vararahastoon tai muutoin jätettävä jakamatta. *Ylijäämänjako on kielletty, jos vakuutusyhdistyksen oma pääoma alittaa 2 luvun 5 §:n 3 momentissa tai 10 a luvun 4 §:ssä säädetyn vähimmäismäärän. Omaan pääomaan ei tällöin rinnasteta 10 a luvun 4 §:ssä tarkoitettua vakuutusyhdistyksen ottamaa lainaa.*

7 §

Rahalainan antaminen vakuutusyhdistyksen hallituksen tai hallintoneuvoston jäsenelle taikka toimitusjohtajalle on sallittu vain viimeksi kuluneelta tilikaudelta vahvistetun taseen osoittaman vapaan oman pääoman puitteissa ja edellyttäen, että lainalla on takaus, jonka on

Voimassa oleva laki

kilön aviopuolisolle, veljelle tai sisarelle taikka sille, joka on tällaiseen henkilöön suoraan ylenevässä tai alenevassa sukulaisuus- tai lankoussuhteessa taikka sellaisessa lankoussuhteessa, että toinen heistä on naimisissa toisen veljen tai sisaren kanssa.

8 §

Vakuutusyhdistys saa antaa rahalainaa ainoastaan sillä edellytyksellä, että velalliselta saadaan vakuus, joka on:

1) *obligaatio tai muu velkasitoumus, jonka on antanut tai taannut Suomen valtio, kunta tai kuntainliitto;*

2) *obligaatio, joka kuuluu suomalaisen hypoteekkiyhdistyksen tai pankkilaitoksen ottamaan obligaatiolainaan;*

3) *saamistodistus, josta vastaa suomalainen pankkilaitos;*

4) *velkasitoumus, jonka vakuudeksi on voimassa kiinnitys Suomessa olevaan kiinteään omaisuuteen tai toisen maalla olevaan laitokseen ja vuokraoikeuteen itse maahan; tällaisen velkasitoumuksen hyväksymisen edellytyksenä on kuitenkin, että yhdistyksen saaminen sekä ne saamiset, joilla on sama tai parempi etuoikeus, eivät yhteensä ole suuremmat kuin 50 prosenttia siitä arvosta, joka kiinnitetyllä omaisuudella pätevän ammattimiehen arvion perusteella voidaan katsoa olevan. Jos on kysymys sellaisen asunto- tai kiinteistöyhtiön omaisuudesta, jossa yhdistys omistaa vähintään 90 prosenttia yhtiön osakkeista, saavat mainitut saamiset kuitenkin olla enintään 70 prosenttia kiinnitetyn omaisuuden arvosta; taikka*

5) *muu arvopaperi tai sitoumus, joka sen laatuun ja varmuuteen nähden voidaan rinnastaa 1—4 kohdassa mainittuihin tai jonka sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö hyväksyy vakuudeksi.*

12 luku

Vakuutusyhdistyksen valvonta

2 §

Vakuutusyhdistyksen toiminnan tarkastamista

Ehdotus

antanut Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa toimiluvan saanut talletuspankki, tai muu turvaava vakuus. Sama koskee lainan antamista edellä mainitun henkilön aviopuolisolle, veljelle tai sisarelle taikka sille, joka on tällaiseen henkilöön suoraan ylenevässä tai alenevassa sukulaisuus- tai lankoussuhteessa taikka sellaisessa lankoussuhteessa, että toinen heistä on naimisissa toisen veljen tai sisaren kanssa.

(kumotaan)

12 luku

Vakuutusyhdistysten valvonta

(kumotaan)

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

varten asettaa sosiaali- ja terveysministeriö vakuutusyhdistystarkastuksen.

Vakuutusyhdistystarkastuksen toimintaa ohjaa ja valvoo sosiaali- ja terveysministeriö.

Vakuutusyhdistystarkastus on velvollinen antamaan sosiaali- ja terveysministeriölle kaikkien vaatimat tiedot ja selvitykset, jotka ovat tarpeen vakuutusyhdistysten valvontaa varten.

3 §

Sosiaali- ja terveysministeriön tehtävänä on valvoa, että vakuutusyhdistykset toimivat lain, yhdistysjärjestyksensä, vakuutusta varten vahvistettujen perusteiden sekä hyvän vakuutustavan mukaisesti.

Terveen ja toimivan taloudellisen kilpailun turvaamiseksi vahingollisilta kilpailunrajoituksilta vakuutusyhdistyksen toiminnassa on soveltuvasti noudatettava, mitä vakuutusyhtiölain 14 a luvussa on säädetty.

Ministeriön tehtävänä on suorittaa yhdistysten tarkastus niin usein ja siinä laajuudessa kuin valvontatehtävien hoito vaatii.

4 §

Sosiaali- ja terveysministeriöllä on oikeus milloin tahansa tarkastaa vakuutusyhdistyksen liikettä ja muuta toimintaa. Ministeriön tarkastusoikeus koskee myös sellaisia yhteisöjä, joissa yhdistys omistaa osake-enemmistön tai vastaavan määräämisvallan. Ministeriön edustajalla on oikeus olla läsnä yhdistyksen yhdistyskokouksessa ja hallintoneuvoston sekä hallituksen kokouksessa, ottaa osaa keskusteluun ja saada pöytäkirjaan merkityksi ne huomautukset, joihin hän katsoo olevan aihetta.

5 §

Vakuutusyhdistyksen on vuosittain kuukauden kuluessa siitä yhdistyskokouksesta, jossa tilinpäätös on vahvistettu, toimitettava vakuutusyhdistystarkastukselle sosiaali- ja terveysministeriön vahvistaman kaavan mukainen kertomus toiminnastaan ja tilastaan. Kertomukseen on liitettävä jäljennökset 10 luvun 11 §:ssä tarkoitetuista asiakirjoista.

3 §

Terveen ja toimivan taloudellisen kilpailun turvaamiseksi vahingollisilta kilpailunrajoituksilta vakuutusyhdistysten toiminnassa on soveltuvasti noudatettava, mitä vakuutusyhtiölain 14 a luvussa säädetään.

4 §

Sosiaali- ja terveysministeriön tehtävänä on valvoa, että vakuutusyhdistykset toimivat lain, yhdistysjärjestyksensä ja hyvän vakuutustavan mukaisesti.

Ministeriön tehtävänä on suorittaa yhdistysten tarkastus niin usein ja siinä laajuudessa kuin valvontatehtävien hoito vaatii.

Ministeriön tarkastusoikeuteen kuuluu vakuutusyhdistyksen liikkeen ja muun toiminnan tarkastaminen sen toimitiloissa sekä osallistuminen kokouksiin, joissa päätösvaltaa tarkastettavissa asioissa käytetään, ei kuitenkaan päätöksen tekoon.

5 §

Vakuutusyhdistyksen on vuosittain kuukauden kuluessa siitä yhdistyskokouksesta, jossa tilinpäätös on vahvistettu, toimitettava sosiaali- ja terveysministeriölle sen vahvistaman kaavan mukainen kertomus toiminnastaan ja tilastaan. Kertomukseen on liitettävä jäljennökset 10 luvun 11 §:ssä tarkoitetuista asiakirjoista.

Voimassa oleva laki

6 §

Jollei vakuutusyhdistys noudata lakia, yhdistysjärjestystään tai vakuutusta varten vahvistettuja perusteita taikka sosiaali- ja terveysministeriön tämän lain nojalla antamia määräyksiä tai jos sen toiminnan perusteet eivät enää ole lain mukaiset taikka jos yhdistys on ministeriön varoituksesta huolimatta käyttänyt hyvän vakuutustavan vastaisia menettelytapoja, ministeriön tulee kehottaa yhdistystä korjaamaan asia määräajassa, joka ilman erityistä syytä ei saa olla kuutta kuukautta pitempi.

7 §

Vakuutusyhdistystarkastuksessa on vakuutusyhdistysten tarkastusjohtaja ja niin monta vakuutusyhdistysten tarkastajaa kuin tarkastukselle määrättyjen tehtävien hoito vaatii.

Vakuutusyhdistysten tarkastusjohtajan ja tar-

Ehdotus

6 §

Sosiaali- ja terveysministeriö voi antaa vakuutusyhdistykselle huomautuksen, kehottaa yhdistystä korjaamaan asian määräajassa tai kieltää yhdistystä jatkamasta ministeriön virheellisenä pitämää menettelyä, jos vakuutusyhdistys ei noudata lakia, yhdistysjärjestystään tai sosiaali- ja terveysministeriön tämän lain nojalla antamia määräyksiä, jos yhdistys on käyttänyt hyvän vakuutustavan vastaisia menettelytapoja taikka jos yhdistyksen toiminnassa on ilmennyt väärinkäytöksiä.

6 a §

Suuren vakuutusyhdistyksen, jonka toimintapääoma on pienempi kuin 10 a luvun 3 §:n mukainen takuumäärä, tai vakuutusyhdistyksen, jonka oma pääoma ei täytä 2 luvun 5 §:n 3 momentin tai 10 a luvun 4 §:n vähimmäisvaatimuksia, on viipymättä toimitettava sosiaali- ja terveysministeriön hyväksyttäväksi lyhyen aikavälin rahoitussuunnitelma.

6 b §

Sosiaali- ja terveysministeriö voi ottaa haltuunsa yhdistyksen hallinnassa olevaa omaisuutta taikka kieltää yhdistystä luovuttamasta tai panttaamasta tällaista omaisuutta, jos

1) vakuutusyhdistys ei täytä 10 luvun 3 tai 3 a §:n vastuuvelan katetta koskevia vaatimuksia,

2) vakuutusyhdistys ei täytä tämän luvun 6 a §:n 2 momentissa mainittuja 10 a luvussa yhdistyksen toimintapääomalle ja omalle pääomalle 2 luvun 5 §:ssä ja 10 a luvussa asetettuja vaatimuksia sekä

3) jos vakuutusyhdistys ei enää täytä tämän luvun 6 a §:n 1 momentissa mainittuja 10 a luvussa yhdistyksen toimintapääomalle asetettuja vaatimuksia ja ministeriöllä on aihetta olettaa yhdistyksen tilan edelleen heikkenevän tai jos ministeriö katsoo yhdistyksen olevan joutumassa tällaiseen tilaan.

(kumotaan)

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

kastajat ottaa toimeensa sosiaali- ja terveysministeriö vakuutusyhdistysten keskusjärjestöjä kuultuaan. Muun henkilökunnan ottaa toimeensa tarkastusjohtaja.

Vakuutusyhdistysten tarkastusjohtajan ja tarkastajien palkkaedut määrää ministeriö. Ministeriön on ennen palkkaetujen määräämistä kuultava vakuutusyhdistysten keskusjärjestöjä. Muun henkilökunnan palkkaedut määrää tarkastusjohtaja. Palkkaedut suoritetaan 9 §:ssä tarkoitetuista varoista.

8 §

Vakuutusyhdistystarkastuksen ja sen edustajan oikeuksista on soveltuvin osin voimassa, mitä sosiaali- ja terveysministeriön oikeuksista on 4 §:n 1 momentissa ja 5 §:n 2 momentissa säädetty.

9 §

Vakuutusyhdistystarkastuksen toiminnasta aiheutuvien kustannusten peittämiseksi on kunkin vakuutusyhdistyksen vuosittain suoritettava sosiaali- ja terveysministeriön määräämä maksu. Ministeriön on ennen maksun määräämistä kuultava vakuutusyhdistysten keskusjärjestöjä. Ministeriö antaa tarkemmat määräykset maksun perimisestä ja maksuunpanosta.

Maksu viivästyskorkeineen saadaan periä ulosottotoimin ilman tuomiota tai päätöstä noudattaen, mitä verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa (367/61) säädetään.

10 §

Tarkemmat säännökset vakuutusyhdistystarkastuksesta annetaan asetuksella.

13 luku

Selvitystila ja purkaminen

1 §

Suuren vakuutusyhdistyksen, jonka toimintapääoma on pienempi kuin 10 a luvun 3 §:n mukainen takuumäärä, tai vakuutusyhdistyksen, jonka oma pääoma ei täytä 2 luvun 5 §:n 3 momentin tai 10 a luvun 4 §:n vähimmäisvaatimusta, on viipymättä toimitettava sosiaali- ja terveysministeriön hyväksyttäväksi lyhyen aikavälin rahoitussuunnitelma. Vakuutusyhdistys on asetettava selvitystilaan ja purettava, jollei edel-

8 §

Vakuutusyhdistystarkastuksen ja sen edustajan oikeuksista on soveltuvin osin voimassa, mitä sosiaali- ja terveysministeriön oikeuksista säädetään 4 §:n 3 momentissa ja 5 §:n 2 momentissa.

(kumotaan)

(kumotaan)

13 luku

Selvitystila ja purkaminen

1 §

Vakuutusyhdistys on asetettava selvitystilaan ja purettava, jollei 12 luvun 6 a §:n 2 momentissa mainittuja 2 tai 10 a luvussa asetettuja vaatimuksia ole täytetty kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun asia ilmoitettiin yhdistyskokoukselle. Sosiaali- ja terveysministeriöllä on kuitenkin oikeus pidentää määräaikaa enintään vuodeksi, jollei vakuutettuja etuja näin vaaranneta.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

lä mainittuja 2 tai 10 a luvussa asetettuja vaatimuksia ole täytetty kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun asia ilmoitettiin yhdistyskokoukselle. Sosiaali- ja terveysministeriöllä on kuitenkin valta pidentää määräaika enintään vuodeksi, jollei vakuutettuja etuja näin vaaranneta.

3 §

Jos sosiaali- ja terveysministeriö kasoo, että vakuutusyhdistys on joutunut tai on joutumassa sellaiseen tilaan, että yhdistys on purettava, on ministeriöllä oikeus ottaa haltuunsa yhdistyksen omaisuutta 11 §:ssä tarkoitettua vastuuvelkaa vastaava määrä. Ministeriö voi myös kieltää yhdistystä luovuttamasta tai panttaamasta sen hallinnassa olevaa omaisuutta.

(kumotaan)

15 luku

Vahingonkorvausvelvollisuus

1 §

Perustaja, hallituksen jäsen, hallintoneuvoston jäsen ja toimitusjohtaja on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka hän on toimesaan tahallisesti tai tuottamuksesta aiheuttanut yhdistykselle. Sama koskee vahinkoa, joka tätä lakia, yhdistysjärjestystä tai vakuutusta varten vahvistettuja perusteita rikkomalla on aiheutettu osakkaalle tai muulle henkilölle.

16 luku

Erinäisiä säännöksiä

8 §

Joka

5) ministeriön 13 luvun 3 §:n nojalla määräämän kiellon vastaisesti luovuttaa tai panttaa yhdistyksen hallinnassa olevaa omaisuutta, on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, *vakuutusyhdistysrikoksesta* sakoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

9 §

Joka

5 a) laiminlyö 1 luvun 5 §:n 3 momentissa

15 luku

Vahingonkorvausvelvollisuus

1 §

Perustaja, hallituksen jäsen, hallintoneuvoston jäsen ja toimitusjohtaja on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka hän on toimesaan tahallisesti tai tuottamuksesta aiheuttanut yhdistykselle. Sama koskee vahinkoa, joka tätä lakia, yhdistysjärjestystä tai vakuutusta *koskevia* perusteita rikkomalla on aiheutettu osakkaalle tai muulle henkilölle.

16 luku

Erinäisiä säännöksiä

8 §

Joka

5) ministeriön 12 luvun 6 b §:n nojalla määräämän kiellon vastaisesti luovuttaa tai panttaa yhdistyksen hallinnassa olevaa omaisuutta, on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, *vakuutusyhdistysrikoksesta* sakoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

9 §

Joka

5 a) *sosiaali- ja terveysministeriön 1 luvun*

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

tarkoitettussa tapauksessa sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön luvan hakemisen;

2 §:n 3 momentin perusteella antaman kiellon vastaisesti hankkii takuuosuuksia;

on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, vakuutusyhdistysrikkomuksesta sakkoon.

on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, vakuutusyhdistysrikkomuksesta sakkoon.

10 §

Joka luvattomasti ilmaisee, mitä hän tässä laissa säädettyjä tehtäviä täyttäessään tai yhdistyksen muun kuin tämän lain mukaisen toimielimen jäsenenä on saanut tietää vakuutusyhdistyksen tai jonkun muun taloudellisesta asemasta taikka liike- tai ammattisalaisuudesta taikka jonkun henkilön terveydentilasta, on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, vakuutussalaisuuden luvattomasta ilmaisemisesta sakkoon.

Tässä pykälässä mainitusta rikoksesta ei virallinen syyttäjä saa tehdä syytettä, ellei asianomistaja ole ilmoittanut rikosta syytteen pantavaksi.

10 §

Joka tässä laissa säädettyjä tehtäviä täyttäessään tai yhdistyksen muun kuin tämän lain mukaisen toimielimen jäsenenä taikka 2 momentin nojalla on saanut tietää vakuutusyhdistyksen tai jonkun muun taloudellista asemaa taikka jonkun henkilön terveydentilaa koskevan seikan taikka liike- tai ammattisalaisuuden, on velvollinen pitämään sen salassa, jollei se, jonka hyväksi salassapitovelvollisuus on säädetty, anna suostumustaan sen ilmaisemiseen.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, vakuutusyhdistyksellä ja sosiaali- ja terveystieteiden ministeriöllä on oikeus luovuttaa vakuutussalaisuuden piiriin kuuluvia tietoja syyttäjä- ja esitutkintaviranomaiselle rikoksen selvittämiseksi, rahoitustarkastukselle, muulle rahoitusmarkkinoita valvovalle viranomaiselle ja muualla laissa edellä mainittujen tietojen saantiin oikeutetulle viranomaiselle. Lisäksi vakuutusyhdistyksellä ja sosiaali- ja terveystieteiden ministeriöllä on oikeus luovuttaa vakuutussalaisuuden piiriin kuuluvia tietoja vakuutusyhdistyksen tilintarkastajalle.

Sen lisäksi, mitä edellä 2 momentissa säädetään, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö voi käyttää tämän pykälän mukaisen vakuutussalaisuuden piiriin kuuluvia tietoja vain

1) tarkistaakseen, että vakuutustoiminnan aloittamisen edellytykset on täytetty,

2) vakuutusyhdistysten toiminnan, erityisesti vakuutusteknisen vastuuvelan, toimintapääoman, hallinto- ja kirjanpitoasettelun sekä sisäisen tarkastustoiminnan valvontaan,

3) pakotteiden asettamiseen sekä

4) ministeriön päätöksistä tehtyihin valituksiin vastaamiseen.

10 a §

Joka luvattomasti ilmaisee 10 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tietoja, on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, vakuutussalaisuuden luvattomasta ilmaisemisesta sakkoon.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytettä 1 momentissa mainitusta rikoksesta, ellei asianomistaja ole ilmoittanut rikosta syytteeseen pantavaksi.

12 §

Jälleenvakuutuksen ja matkailijoille annetun avun osalta sosiaali- ja terveysministeriö voi antaa Euroopan talousalueesta tehdystä sopimuksesta johtuvia tarkempia määräyksiä sekä myöntää sellaisen vakuutusliikkeen luonteesta tai edellä mainitusta sopimuksesta johtuvia poikkeuksia tämän lain säännöksiin.

1. Tämä laki tulee voimaan kuuta 199 . Tässä laissa esitetty vakuutusyhdistyslain muutos, jolla kumotaan 12 luvun 2 § sekä 7—10 §, tulee voimaan 1.7.1995.

2. Vakuutusyhdistyksiin, jotka on merkitty kaupparekisteriin ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan mainitun ajankohdan jälkeen tätä lakia.

3. Vakuutusyhdistyksellä, joka on toiminnassa tämän lain tullessa voimaan, on kaupparekisteriin merkityn yhdistysjärjestyksen mukainen oikeus vakuutusliikkeen harjoittamiseen.

4. Tämän lain 10 luvun 1, 4, 7 ja 8 §:n säännöksiä sovelletaan ensimmäisen kerran siltä tilikaudelta, joka päättyy 31 joulukuuta 1995, pidettävään kirjanpitoon.

5. Vakuutusyhdistystarkastuksen toiminta päättyy 1.7.1995. Vakuutusyhdistystarkastukselle kuuluvat tehtävät sekä varat ja velat siirtyvät mainitusta ajankohdasta sosiaali- ja terveysministeriölle.

6. Tällä lailla kumotaan 8 päivänä joulukuuta 1994 annettu asetus vakuutusyhdistystarkastuksesta (1141/94).

Asetus

vakuutusyhdistyksen vastuuvelan laskentaperiaatteista

Sosiaali- ja terveysministerin esittelystä säädetään 31 päivänä joulukuuta 1987 annetun vakuutusyhdistyslain (1250/87) 10 luvun 3 §:n 5 momentin, sellaisena kuin se on päivänä kuuta 199 annetussa laissa (/), nojalla:

1 §

Vakuutusyhdistyksen vastuuvelkaa laskettaessa on noudatettava seuraavia periaatteita:

1) Vastuuvelan on aina oltava riittävä siten, että vakuutusyhdistyksen voidaan katsoa kohuudella arvioiden selviytyvän kaikista sellaisista velvoitteista, jotka aiheutuvat yhdistyksen vakuutussopimuksista;

2) Vakuutusyhdistys voi käyttää vastuuvelan laskennassa tilastollisia menetelmiä. Yhdistyksen on pystyttävä selvittämään käyttämiensä tilastollisten menetelmien asianmukaisuus oman aineistonsa perusteella tai tilastoaineistolla, joka on kerätty sen omaa vakuutuskantaa vastaaviksi katsottavista vakuutuskannoista;

3) Eläkemuotoisten korvausten vastuuvelka lasketaan tavanomaisin vakuutusmatemaattisin menetelmin;

4) Korkoutuksen käyttö on sallittu vastuuvelkalaskelmissa vain, jos se tehdään avoimena ja jos seuraavat ehdot täyttyvät;

a) Vahinkoryhmän keskimääräisen selviämisaajan arvioidaan olevan vähintään neljä vuotta;

b) Korkoutus suoritetaan turvaavalla tavalla ja noudatettavasta korkoutustavasta ilmoitetaan sosiaali- ja terveysministeriölle etukäteen;

c) Vakuutusyhdistys ottaa huomioon kokonaiskorvausmenoa arvioidessaan kaikki sitä mahdollisesti lisäävät tekijät;

d) Vakuutusyhdistys pystyy johtamaan käyttämänsä laskentamallin luotettavasti omasta aineistostaan tai omaa vakuutuskantaansa vastaaviksi katsottavista vakuutuskannoista laaditusta tilastoaineistosta;

e) Käytettävä laskuperustekorko ei ylitä vastuuta kattavan omaisuuden turvaavasti määrättyä sijoitustuoton tasoa vahinkojen keskimääräisenä arvioituna selviämisaikana.

Käytetystä korkoutusmenetelmästä on tehtävä selkoa yhdistyksen taseen liitetiedoissa.

Sosiaali- ja terveysministeriö voi antaa tarkempia määräyksiä tässä pykälässä mainittujen periaatteiden soveltamisesta. Samoin ministeriö määrittelee ne yleiset periaatteet, joita noudatetaan vakuutusyhdistyksen tasoitusmäärää laskettaessa. Yhdistyksen on haettava etukäteen ministeriön vahvistus tavalle, jolla se soveltaa edellä mainittuja tasoitusmäärän yleisiä laskentaperiaatteita.

2 §

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Asetus

ensivakuutusliikettä harjoittavan vakuutusyhdistyksen vastuuvelan katteesta

Sosiaali- ja terveysministerin esittelystä säädetään 31 päivänä joulukuuta 1987 annetun vakuutusyhdistyslain (1250/87) 10 luvun 3 a §:n 5 momentin, sellaisena kuin se on päivänä kuuta 199 annetussa laissa (/), nojalla:

1 §

Määritelmät

Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

1) *ETA-valtiolla* Euroopan talousalueeseen kuuluvaa valtiota;

2) *ETA-valtiossa sijaitsevilla säännellyillä markkinoilla* ETA-valtion viranomaisen valvonnan alaista arvopaperipörssiä ja sellaista muuta ETA-valtiossa toimivaa vaihdantajärjestelmää, joka sosiaali- ja terveysministeriön antamien määräysten mukaan rinnastetaan tällaiseen arvopaperipörssiin;

3) *vastuuvelan bruttomäärällä* vastuuvelan kokonaismäärää ennen vakuutusyhdistyslain 10 luvun 3 a §:n 3 momentissa säädettyjen erien vähentämistä;

4) *velkasitoumuksella* velkasitoumukseen perustuvaa laina- ja muuta saamista sekä joukkovelkakirjalainaa, muita raha- ja pääomamarkkinavälineitä ja pankkisaamisia, ei kuitenkaan osaketta, osuutta, johdannais sopimusta eikä sellaista sitoumusta, jolla on huonompi etuoikeus kuin velallisen muilla sitoumuksilla;

5) *vakuudettomalla velkasitoumuksella* sellaista velkasitoumusta, johon ei liity vakuutta, joka 2—4 §:n mukaan voitaisiin sellaisenaan hyväksyä vastuuvelan katteeksi tai joka sosiaali- ja terveysministeriön antamien määräysten mukaan hyväksytään vakuudeksi; sekä

6) *kiinteistöyhteisöllä* sellaista yhteisöä, jonka pääasiallisena tarkoituksena on omistaa 4 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa mainittuja varoja.

7) *yhteisöllä* myös sijoitusrahastoa ja siihen rinnastettavaa muuta yhteissijoitusyrittystä.

Tämän asetuksen säännöksiä ETA-valtiosta sovelletaan siinä laajuudessa ja sellaisin edellytyksin kuin sosiaali- ja terveysministeriö määrää myös muuhun valtioon, jonka ministeriö määräyksessään tai yksittäistapauksessa vakuutusyhdistyksen pyynnöstä rinnastaa ETA-valtioon.

Mitä tässä asetuksessa säädetään velkasitoumuksesta, koskee myös sille kertynyttä korkoa.

Tämän asetuksen säännöksiä kiinteistöistä, rakennuksista ja vakuutusyhdistyslain 10 luvun 3 a §:n 5 momentin 5 kohdassa tarkoitetuista oikeuksista sovelletaan myös sellaisen kiinteistöyhteisön, jonka kotipaikka on ETA-valtiossa ja jossa katteen haltijalla on määräämisvalta, omistamiin tällaisiin varoihin samalla tavoin kuin jos nämä varat olisivat vakuutusyhdistyksen suorassa omistuksessa. Mitä tässä momentissa säädetään, koskee myös sellaista kiinteistöyhteisöä, jonka kotipaikka on ETA-valtiossa ja jossa katteen haltijalla on määräämisvalta yhdessä toisen tai toisten vakuutusyhdistysten kanssa tai jonka sosiaali- ja terveysministeriö vakuutusyhdistyksen hakemuksesta rinnastaa tässä momentissa tarkoitettuun kiinteistöyhteisöön. Vakuutusyhtiöllä tarkoitetaan tässä momentissa ETA-valtiossa toimiluvan saanutta vakuutusyhtiötä.

2 §

Velkasitoumukset, joilla voidaan kattaa vastuuvelan koko määrä

Vakuutusyhdistyslain 10 luvun 3 a §:n 2 momentissa säädetyn edellytyksin ja rajoituksin saa vastuuvelan koko määrän katteena olla:

1) velkasitoumuksia, joissa velallisena tai takaajana on ETA-valtio, Ahvenanmaan maakunta tai sellainen kansainvälinen yhteisö, jonka jäsenistä ainakin yksi on ETA-valtio;

2) velkasitoumuksia, joissa velallisena tai takaajana on ETA-valtiossa toimiluvan saanut julkisen valvonnan alainen talletuspankki tai vakuutusyhtiö taikka sellainen muu yhteisö, jonka sosiaali- ja terveysministeriö rinnastaa edellä tarkoitettuun talletuspankkiin tai vakuutusyhtiöön;

3) sellaisia velkasitoumuksia, joissa velallise-

na on luonnollinen henkilö tai muu kuin 1 tai 2 kohdan soveltamisalaan kuuluva yhteisö ja joiden panttivakuutena on 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja velkasitoumuksia.

3 §

Omaisuuslajien ryhmät, joista kullakin erikseen voidaan kattaa enintään puolet vastuuvelan bruttomäärästä

Vakuutusyhdistyslain 10 luvun 3 a §:n 2 momentissa säädetyn edellytyksin ja rajoituksin saa vastuuvelan katteena olevista varoista enintään 50 prosenttia vastuuvelan bruttomäärästä vastaava määrä kuulua kumpaankin seuraavista omaisuuslajien ryhmistä:

I ryhmä

1) velkasitoumukset, joissa velallisena tai takaajana on ETA-valtiossa sijaitseva sellainen kunta, kuntainliitto, julkisyhteisönä toimiva seurakunta tai muu sellainen niihin rinnastettava alueellinen julkisyhteisö, jolla tai jonka jäsenillä on veronkanto-oikeus;

2) velkasitoumukset, joissa velallisena tai takaajana on muu ETA-valtiossa toimiluvan saanut julkisen valvonnan alainen luottolaitos kuin 2 §:n 2 kohdassa tarkoitettu talletuspankki tai siihen 2 §:n 2 kohdan nojalla rinnastettu muu yhteisö;

3) velkasitoumukset, joissa velallisena on muu kuin 2 §:n 2 kohdassa tarkoitettu osakeyhtiö, jonka kotipaikka on ETA-valtiossa ja jonka osakkeilla käydään kauppaa ETA-valtiossa sijaitsevilla säännellyillä markkinoilla;

4) velkasitoumukset, joilla käydään kauppaa ETA-valtiossa sijaitsevilla säännellyillä markkinoilla ja joissa velallisena on muu kuin 1—3 kohdassa tarkoitettu tai 2 §:n 1 tai 2 kohdan soveltamisalaan kuuluva yhteisö;

5) sellaiset velkasitoumukset, joissa velallisena on luonnollinen henkilö tai muu kuin 1—3 kohdassa mainittu taikka 2 §:n 1 tai 2 kohdan soveltamisalaan kuuluva yhteisö ja joiden panttivakuutena on 1—4 kohdassa tarkoitettuja velkasitoumuksia.

II ryhmä

1) osakkeet ja osuudet yhteisöissä, joiden kotipaikka on ETA-valtiossa, ja sellaiset muiden yhteisöjen osakkeet ja osuudet, joilla käydään kauppaa ETA-valtiossa sijaitsevilla säännellyillä markkinoilla, lukuun ottamatta osakkeita ja osuuksia kiinteistöyhteisöissä;

2) edellä 1 kohdassa tarkoitettujen yhteisö-

jen, joiden kotipaikka on ETA-valtiossa, liikkeeseen laskemat sellaiset sitoumukset, joilla on huonompi etuoikeus kuin yhteisön muilla sitoumuksilla, ja muiden 1 kohdassa tarkoitettujen yhteisöjen liikkeeseen laskemat tällaiset sitoumukset, jos niillä käydään kauppaa ETA-valtiossa sijaitsevilla säännellyillä markkinoilla;

3) velkasitoumukset, joissa velallisena on luonnollinen henkilö tai muu kuin 2 §:n 1 tai 2 kohdan soveltamisalaan kuuluva yhteisö ja joiden panttivakuutena on 1 kohdassa tarkoitettuja osakkeita tai osuuksia taikka 2 kohdassa tarkoitettuja sitoumuksia.

Jos 1 momentin I ryhmän 1—4 kohdassa tarkoitettuun velkasitoumukseen liittyy 1 momentin II ryhmän 3 kohdassa tarkoitettu panttivakuus, 2 §:n 1 tai 2 kohdassa tarkoitettu takaus tai 4 §:n 2 momentissa tarkoitettu kiinnitysvakuus, velkasitoumus saadaan, vakuuden katekelpoiseen määrään saakka, jättää lukematta 1 momentin I ryhmää koskevan 50 prosentin enimmäisrajan soveltamisalaan.

4 §

Omaisuuslajien ryhmät, joilla voidaan kattaa yhteensä enintään 70 prosenttia vastuuvelan bruttomäärästä

Vakuutusyhdistyslain 10 luvun 3 a §:n 2 momentissa säädetyn edellytyksin ja rajoituksin saa vastuuvelan katteena olevista varoista yhteensä enintään 40 prosenttia vastuuvelan bruttomäärästä vastaava määrä kuulua seuraaviin omaisuuslajeihin:

1) ETA-valtiossa olevat kiinteistöt ja rakennukset;

2) vakuutusyhdistyslain 10 luvun 3 a §:n 5 momentin 5 kohdassa tarkoitettut ETA-valtiossa olevaan kiinteään omaisuuteen tai vesivoimaan kohdistuvat oikeudet;

3) osakkeet ja osuudet kiinteistöyhteisöissä, joiden kotipaikka on ETA-valtiossa;

4) velkasitoumukset 1 §:n 4 momentissa tarkoitetuilta kiinteistöyhteisöiltä sekä rakennusaikaiset saamiset sellaisilta 1 §:n 4 momentissa tarkoitetuilta kiinteistöyhteisöiltä, joissa vakuutusyhdistyksellä katteen haltijana on määräämisvalta.

Yhdessä 1 momentissa mainittujen omaisuuslajien kanssa saa yhteensä enintään 70 prosenttia vastuuvelan bruttomäärästä vastaava määrä vastuuvelan katteena olevista varoista olla sellaisia velkasitoumuksia, joissa velallisena on luonnollinen henkilö tai muu kuin

2 §:n 1 tai 2 kohdan soveltamisalaan kuuluva yhteisö ja joiden vakuudeksi on voimassa kiinnitys ETA-valtiossa olevaan kiinteään omaisuuteen tai tällaiseen omaisuuteen kohdistuvaan vakuutusyhdistyslain 10 luvun 3 a §:n 5 momentin 5 kohdassa tarkoitettuun oikeuteen taikka joiden panttivakuutena on 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuja osakkeita tai osuuksia.

5 §

Omaisuuslajien ryhmät, joilla voidaan kattaa yhteensä enintään 25 prosenttia vastuuvelan bruttomäärästä

Vakuutusyhdistyslain 10 luvun 3 a §:n 2 momentissa säädettyin edellytyksin ja rajoituksin saa vastuuvelan katteena olevista varoista olla:

1) muita vakuudettomia velkasitoumuksia kuin joukkovelkakirjalainoja ja muita raha- ja pääomamarkkinavälineitä yhteensä enintään määrä, joka vastaa 5 prosenttia vastuuvelan bruttomäärästä;

2) muita kuin 2—4 §:ssä tarkoitettuja varoja yhdessä edellä 1 kohdassa mainittujen velkasitoumusten kanssa yhteensä enintään määrä, joka vastaa 25 prosenttia vastuuvelan bruttomäärästä.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa säädettyä enimmäisrajaa ei sovelleta, jos velallisena on yhteisö, jota tarkoitetaan 2 §:n 1 ja 2 kohdassa, 3 §:n 1 momentin I ryhmän 1 ja 2 kohdassa ja 4 §:n 1 momentin 4 kohdassa.

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarkemmat määräykset siitä, millaisin edellytyksin ja rajoituksin 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettut varat saadaan lukea katteeseen.

6 §

Maksuvalmiusriskin rajoittaminen 10 prosenttiin vastuuvelan bruttomäärästä

Vastuuvelan katteena olevista varoista saa yhteensä enintään kymmentä prosenttia vastuuvelan bruttomäärästä vastaava määrä olla sellaisia varoja, joilla ei käydä kauppaa ETA-valtiossa sijaitsevilla säännellyillä markkinoilla ja jotka kuuluvat seuraaviin omaisuuslajeihin:

1) osakkeet ja osuudet, lukuun ottamatta osakkeita ja osuuksia 1 §:n 4 momentissa tarkoitetuissa kiinteistöyhteisöissä ja sellaisissa sijoitusrahastoissa ja muissa niihin rinnastetta-

vissa yhteissijoitusyrityksissä, joihin sovelletaan 3 §:n 1 momentin II ryhmän 1 kohtaa;

2) sellaiset sitoumukset, joilla on huonompi etuoikeus kuin velallisen muilla sitoumuksilla sekä

3) muut kuin 2 §:n 1 ja 2 kohdassa tarkoitettut joukkovelkakirjalainat.

7 §

Eräiden yksittäisten riskikeskittymien rajoittaminen 10 prosenttiin vastuuvelan bruttomäärästä

Vastuuvelan katteena olevista varoista saa olla sijoitettuna yhteen ja samaan yksittäiseen kohteeseen määrä, joka vastaa enintään 10 prosenttia vastuuvelan bruttomäärästä, jos kysymyksessä on sijoitus:

1) sellaisiin velkasitoumuksiin, joissa velallisena tai takaajana on 3 §:n 1 momentin I ryhmän 1 kohdassa tarkoitettuihin julkisyhteisöihin kuuluva yksi ja sama kunta, kuntainliitto, seurakunta tai muu niihin rinnastettava alueellinen julkisyhteisö;

2) yhteen kiinteistöön tai rakennukseen taikka useaan niin lähekkäin toisiaan sijaitsevaan kiinteistöön tai rakennukseen, että niitä voidaan pitää yhtenä sijoituksena;

3) vakuutusyhdistyslain 10 luvun 3 a §:n 5 momentin 5 kohdassa tarkoitettuihin oikeuksiin, jotka kohdistuvat yhdeksi kokonaisuudeksi 2 kohdan mukaan katsottavaan kohteeseen;

4) velkasitoumuksiin, joiden vakuudeksi on voimassa kiinnitys yhteen kiinteistöön tai toisen maalla olevaan laitokseen ja vuokraoikeuteen itse maahan taikka useaan niin lähekkäin toisiaan sijaitsevaan kiinteistöön tai laitokseen ja vuokraoikeuteen, että niitä pidettäisiin 2 kohtaa sovellettaessa yhtenä sijoituksena;

5) velkasitoumuksiin, joiden vakuudeksi on voimassa kiinnitys vakuutusyhdistyslain 10 luvun 3 a §:n 5 momentin 5 kohdassa tarkoitettuihin oikeuksiin, jos näiden oikeuksien kohde olisi 2 kohdan mukaan katsottava yhdeksi kokonaisuudeksi.

Jos 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun velkasitoumukseen liittyy vakuus, joka 2—4 §:n mukaan voitaisiin sellaisenaan hyväksyä vastuuvelan katteeksi tai joka sosiaali- ja terveysministeriön antamien määräysten mukaan hyväksytään vakuudeksi, tällaista velkasitoumusta ei vakuuden katekelpoiseen määrään saakka oteta huomioon 1 momentissa säädettyä 10 prosentin enimmäisrajaa sovellettaessa.

Jos kiinteistö tai rakennus, vakuutusyhdistyslain 10 luvun 3 a §:n 5 momentin 5 kohdassa tarkoitettujen oikeuden kohde tai velkasitoumuksen vakuudeksi vahvistetun kiinnityksen kohde ovat yksi ja sama tai ne sijaitsevat niin lähekkäin toisiaan, että niitä voidaan pitää yhtenä sijoituksena, kaikki tässä momentissa mainitut sijoitukset sekä lisäksi niihin liittyvät 4 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettujen velkasitoumukset ja rakennusaikaiset saamiset on laskettava yhteen edellä 1 momentissa säädettyä 10 prosentin enimmäisrajaa sovellettaessa.

8 §

Eräiden yksittäisten riskikeskittymien rajoittaminen 5, 10 tai 30 prosenttiin vastuuvelan bruttomäärästä

Vakuutusyhdistys saa sijoittaa vastuuvelan katteena olevista varoista kaikki jäljempänä mainitut sijoitukset ja vakuudet yhteenlaskettuina enintään 5 prosenttia vastuuvelan bruttomäärästä vastaava määrä:

1) saman yhteisön osakkeisiin, osuuksiin ja sellaisiin sitoumuksiin, joilla on huonompi etuoikeus kuin yhteisön muilla sitoumuksilla, kuitenkin siten, että enintään 2 prosenttia vastuuvelan bruttomäärästä vastaava määrä saa olla sellaisia tässä kohdassa tarkoitettuja osakkeita, osuuksia ja sitoumuksia, joilla ei käydä kauppaa ETA-valtiossa sijaitsevilla säännellyillä markkinoilla ja jotka eivät ole 3 §:n 1 momentin II ryhmän 1 kohdan soveltamisalaan kuuluvia osakkeita tai osuuksia sijoitusrahastoissa ja muissa niihin rinnastettavissa yhteissijoitusyrityksissä;

2) saman velallisen antamiin velkasitoumuksiin;

3) muiden velallisten antamiin velkasitoumuksiin siltä osin kuin niiden panttivakuutena on 1 ja 2 kohdassa mainittuja varoja taikka niiden vakuutena on tässä momentissa tarkoitettun saman yhteisön takaus tai sen myöntämä luottovakuutus;

Jos kysymyksessä on osakeyhtiö, jonka osakkeilla käydään kauppaa ETA-valtiossa sijaitsevilla säännellyillä markkinoilla, vakuutusyhdistys voi, sen estämättä, mitä edellä 1 momentissa säädetään, sijoittaa vastuuvelan katteena olevista varoista enintään 10 prosenttia vastuuvelan bruttomäärästä vastaavan määrän kuhunkin tällaiseen osakeyhtiöön. Tässä momen-

tissa tarkoitettujen sijoitukset eivät saa kuitenkaan yhteenlaskettuna ylittää 40 prosenttia vastuuvelan bruttomäärästä vastaavaa määrää.

Vakuutusyhdistys saa edellä 1 ja 2 momentissa mainittujen enimmäisrajojen sijasta sijoittaa enintään 10 prosenttia vastuuvelan bruttomäärästä vastaavan määrän 1 momentin 1—3 kohdassa mainittuihin omaisuuslajeihin, jos 1 momentissa tarkoitettu yhteisö tai velallinen on sellainen talletuspankki, vakuutusyhtiö tai muu yhteisö, jota tarkoitetaan 2 §:n 2 kohdassa. Tämän pykälän 1 ja 2 momentissa mainitut enimmäisrajat ylittävältä osalta vastuuvelan katteena olevat varat voivat kuitenkin olla yksinomaan sellaisia velkasitoumuksia, joiden vakuutena on 2 §:n 2 kohdassa tarkoitettun yhteisön antama takaus tai sen myöntämä luottovakuutus.

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarkemmat määräykset siitä, miten 3 momentissa tarkoitettua 10 prosentin enimmäisrajaa on sovellettava ottaen huomioon ne edellytykset ja rajoitukset, joista säädetään vakuutusyhdistyslain 10 luvun 3 a §:n 3 momentissa. Ministeriön määräyksissä on erityisesti kiinnitettävä huomiota 2 §:n 2 kohdassa tarkoitettun talletuspankin, vakuutusyhtiön tai muun yhteisön omien varojen määrään katteen haltijan vastuuvelan bruttomäärään verrattuna.

Tätä pykälää ei sovelleta yhteisöihin, joita tarkoitetaan 1 §:n 4 momentissa, 2 §:n 1 kohdassa ja 3 §:n 1 momentin I ryhmän 1 kohdassa.

Jos 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun velkasitoumukseen liittyy vakuus, joka 2—4 §:n mukaan voitaisiin sellaisenaan hyväksyä vastuuvelan katteeksi tai joka sosiaali- ja terveysministeriön antamien määräysten mukaan hyväksytään vakuudeksi, tällaista velkasitoumusta ei vakuuden katekelpoiseen määrään saakka oteta huomioon 1 momentissa säädettyä 5 prosentin eikä 2 momentissa säädettyä 10 prosentin enimmäisrajaa sovellettaessa. Pykälän 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen velkasitoumusten yhteismäärä ennen vakuuksien vähentämistä saa kuitenkin olla enintään 30 prosenttia vastuuvelan bruttomäärästä.

Tässä pykälässä säädettyjä enimmäisrajoja sovellettaessa on otettava huomioon myös sellaiset 1 momentin mukaan yhteen lasketut sijoitukset, jotka kohdistuvat tai liittyvät 1 momentissa tarkoitettun yhteisön tai henkilön kanssa olennaisessa taloudellisessa etuyhteydessä olevaan muuhun yhteisöön tai henkilöön.

9 §

Eräiden yksittäisten riskikeskittymien rajoittaminen 1 tai 2 prosenttiin vastuuvelan bruttomäärästä

Vastuuvelan katteena olevista varoista saa olla sijoitettuna yhteensä enintään 1 prosenttia vastuuvelan bruttomäärästä vastaava määrä saman velallisen ja hänen kanssaan olennaisessa taloudellisessa etuyhteydessä olevien muiden velallisten liikkeeseen laskemiin sellaisiin vakuudettomiin joukkovelkakirjalainoihin ja muihin vakuudettomiin raha- ja pääomamarkkinavälineisiin, joilla ei käydä kauppaa ETA-valtiossa sijaitsevilla säännellyillä markkinoilla, ja heidän antamiinsa muihin vakuudettomiin velkasitoumuksiin. Sosiaali- ja terveysministeriö voi yksittäistapauksissa nostaa rajan 2 prosenttiin.

Edellä 1 momentissa säädettyä enimmäisrajaa ei sovelleta, jos velallisena on yhteisö, jota tarkoitetaan 2 §:n 1 ja 2 kohdassa, 3 §:n 1 momentin I ryhmän 1 ja 2 kohdassa ja 4 §:n 1 momentin 4 kohdassa.

10 §

Poikkeusluvan antaminen enimmäisrajan ylitykseen

Sosiaali- ja terveysministeriö voi vakuutusyhdistyksen pyynnöstä antaa luvan 3 ja 4 §:ssä, 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa ja 7 §:n 1 mo-

mentin 1 kohdassa säädetyn sekä, määräajaksi, 5 §:n 1 momentin 1 kohdassa, 6 §:ssä, 7 §:n 1 momentin 2—5 kohdassa ja 3 momentissa sekä 8 ja 9 §:ssä säädetyn rajan ylitykseen.

11 §

Määräystenantovaltuus

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarkemmat määräykset vastuuvelan kattamisesta ja tämän asetuksen soveltamisesta. Ministeriön määräyksissä on käsiteltävä erityisesti vastuuvelan katteeseen kuuluvien varojen sijaintia, johdannaissopimusten käyttöä vastuuvelan katteen yhteydessä, vakuuksien arvostusta ja vakuuksien merkitystä luettaessa katteeseen sitoumuksia, joihin vakuudet liittyvät, katteen luetteloinnista sekä yhdistyksen varojen sijoittamista koskevia suuntaviivoja, jotka yhdistyksen hallituksen on laadittava ja pidettävä ajan tasalla.

Ministeriöllä on valta yksittäistapauksissa määrätä, jos siihen vakuutusyhdistyslain 10 luvun 3 a §:n 2 momentin soveltamisen kannalta on erityistä syytä, ettei tiettyjä varoja saa lukea yhdistyksen vastuuvelan katteeseen.

12 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan _____ päivänä kuuta 199 .

Asetus

vakuutusyhdistyksen toimintapääomaan luettavista eristä

Sosiaali- ja terveysministerin esittelystä säädetään 31 päivänä joulukuuta 1987 annetun vakuutusyhdistyslain (1250/87) 10 a luvun 1 §:n 2 momentin sellaisena kuin se on 11 päivänä kesäkuuta 1993 annetussa laissa (483/93), nojalla:

1 §

Vakuutusyhdistyslain 10 a luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettuun toimintapääomaan luetaan sosiaali- ja terveysministeriön määräämien perusteiden mukaisesti:

1) maksettu pohjarahasto ja maksettu takuupääoma edellyttäen, että takuupääoman takaisinmaksua on rajoitettu ministeriön hyväksymällä tavalla;

2) kun 25 prosenttia pohjarahaston ja edellä määritellyn ehdon täyttävän takuupääoman yhteismäärästä on maksettu, puolet maksamatta olevasta pohjarahaston ja takuupääoman yhteismäärästä;

3) sidotun ja vapaan oman pääoman rahastot, kirjanpitolain 17 §:ssä tarkoitetut vapaaehtoiset varaukset sekä tuotoista vähennettyjen ja suunnitelman mukaisten poistojen kertynyt erotus;

4) tilikauden ja edellisten tilikausien ylijäämä tai alijäämä;

5) omaisuuden käypien arvojen ja taseen kirjanpitoarvojen erotus siltä osin kuin sitä ei voida pitää luonteeltaan poikkeuksellisenä;

6) vakuutusyhdistyksen hakemuksesta ja ministeriön suostumuksella täysin maksettu pääoma sellaisesta yhdistyksen vähintään viideksi vuodeksi tai vähintään viiden vuoden irtisanomisajalla ottamasta lainasta, jolla on sopimuksen perusteella huonompi etuoikeus kuin kaikkien muiden velkojen vaateilla. Huomioon otettava määrä voi olla enintään 50 prosenttia toimintapääomasta. Tästä enimmäismäärästä määrääjäksi otettuja lainoja saa olla enintään 25 prosenttia, kuitenkin niin, että toimintapääomaan luettavaa määrää vähennetään tasaisesti kultakin alkavalta vuodelta, jos lainan jäljellä oleva laina-aika on vähemmän kuin viisi vuotta;

7) toiminnassa olevan vakuutusyhdistyksen

vakuutusyhdistyslain 10 luvun 10 §:n 1 momentin mukainen kyseiseksi tilikaudeksi taksoitettavissa oleva lisämaksu, josta voidaan kuitenkin ottaa huomioon korkeintaan puolet enimmäismaksujen ja perittyjen maksujen erotuksesta. Huomioon otettava määrä voi olla enintään 50 prosenttia toimintapääomasta;

8) vakuutusyhdistyksen hakemuksesta ja ministeriön suostumuksella muut edellä esitettyihin rinnastettavat erät.

2 §

Toimintapääomasta vähennetään sosiaali- ja terveysministeriön määräämien perusteiden mukaisesti kaikki sellaiset taseeseen kirjaamatomat velat, joiden suoritusvelvollisuutta on pidettävä ilmeisenä. Näihin vähennettäviin velkoihin on sisällytettävä seuraavat erät:

1) ne vakuutusyhdistyksen oman henkilökunnan eläkesitoumuksista aiheutuvat menot, jotka on jätetty kuluksi kirjaamatta kirjanpitolain nojalla;

2) vakuutusten hankintamenojen sekä aineettomien hyödykkeiden tuloslaskelmaan kuluksi merkitsemättä jätetty osuus 1 §:n 10 kohdan mukaan sallittua vakuutusten hankintamenoa lukuunottamatta; ja

3) ylijäämänjakona jaettavaksi esitetty osa yhdistyksen vapaasta omasta pääomasta.

3 §

Tämä asetus tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

Tällä asetuksella kumotaan 30 päivänä joulukuuta 1993 annettu asetus vakuutusyhdistyksen toimintapääomaan luettavista eristä (1625/93).

